

COMPENDIUM
INSTITUTIONUM
D. JUSTINIANI
IMPERATORIS

P A R S III.

De modis acquirendi jus in re particularibus.

LIBER II.

TITULUS I.

De rerum divisione, & acquirendo ipsarum dominio.

528 **A**lterum juris objectum sunt
res in sensu juridico accep-
tæ, quæ juxta Franz. h. n. I.
sunt entia objective considerabi-
lia in ordine ad acquisitionem,
vel dispositionem humanam; aut
secundum Vitri. ad Inst. h. n. I.
res impræsentiarum est omne
id quod nec ad ius juris ob-
jectum, nimirum personas, nec
ad zium, actiones, refertur.

529 **I**ma rerum divisio est, quod
aliæ sint in patrimonio privato-
rum, aliæ extra illud. pr. Inst.
h. .... Illæ sunt, quæ aut in pri-
vatorum dominio, aut possessione

existunt.... Hæ autem, quæ nec
in alterius dominio, nec posses-
sione existere possunt. Arg. S.
II. Inst. h.

§. Ius & usus.

Res extra patrimonium sunt
imò communes, quarum usus 530
omnibus patet, proprietas autem
est nullius privati. ut putat Vi-
tri. h. n. 4. sive, ut vult Manz.
h. n. 4. quæ hætenus fuerunt in
communione relicte, & à ne-
mine firmiter occupatæ. Aliter
definit res communes Coccejus
in Jur. cont. de rer. divis. q. 6.

O

esse

esse illas, quæ omnibus competunt, aliquando juxta solum usum, ubi is est separabilis à substantia, v. g. mare, aliquando juxta proprietatem, v. g. aër, & certo respectu aqua profluens. Neque dicas, aquam profluentem à flumine non differre; Etenim aqua profluens, ut est *aqua fluminis*, a flumine non differt; at verò spectata, ut *aqua*, à flumine distinguitur. Vid. Harp. h. n. 4.

COROLLARIA

De rebus communibus.

531 *Innum*: Mare hodie, saltem omnibus privatis, commune non est, prout Puffendorffii de *jure naturæ & gent. Lib. 4. cap. 5. §. 7.* rationes firmant, nam, cum omnes maris usus non sint inexhaustibiles: v. g. piscandi, & colligendi res, in mari nascentes, hinc malignior accolis inferretur conditio, si omnes maris partes cuivis paterent. Ita Puffend.

532 *2dum*: Mare hodie omnibus populis, & potentiis, saltem accolis, maximè quo ad usus inexhaustibiles, v. g. navigan-

di, commercia exercendi, aquam pro sale coquendo hauriendi &c esse commune Grot. in *diff. de mari libero cap. 5. per tot.* ubi demonstrat, jus navigandi ad Indos Lusitanis non esse proprium titulo occupationis, ex ratione, quia mare est in numero earum rerum, quæ in commercio non sunt, hoc est, quæ propriè juris non sunt, cui ad stipulatur Puffend. *Lib. 4. de Jure nat. & gent. cap. 5. §. 10.*

At quares, quid dicendum sit de usibus exhaustibilibus, v. g. piscandi, legendi conchilia &c. an etiam illi omnibus Potentiis accolis competant? Resp. affirmativè arg. eorum, quæ tradit Puffend. *L. C. §. 8. in fine*, ubi inquit: *Maris accolæ populos suorum portuum, tractusque littoralis dominos esse*, nec non arg. *traditorum à Laudato Puffend. §. 9. L. C.* ubi concludit: *Mare ultra 60. miliaria à populi accolæ portibus esse commune.* Ex qua doctrina ego sic arguo: ergò quæcunque Potentia accola non tantùm in portu suo, utpote cuius habet dominium ad 60. miliaria, legere potest

potest conchilia, & piscari, verum etiam ultrà, quia in isto spatio mare adhuc hodie est commune.

ad usus speciales, quidquam suscipi potest. Ita *Laud. Strick.*

§. 2. 3. & 4.

534 *ztium*: Societas Ostendana jure navigandi ad plagas Orientales, atque in locis, per Anglos, & Hollandos nondum occupatis exercendi commercia fruitur. Ratio est quia mare in ordine ad navigationem est commune, atque commercia non nisi populus, quocum hæc volunt exerceri, exteris potest inhibere. Vid. *Puffend. L. C. §. 9.*

2dò extra patrimonium nostrum sunt res publicæ, quarum usus omnibus patet, proprietas verò ad populum pertinet, v. g. flumina, portus, ripæ &c. §. 2. & 4. *b.* Ratio: quia res publicæ, quæ tales, per occupationem, quæ fit per universitatem, factæ sunt ejus populi, in cujus finibus res tales existunt. *Grat. de jure B. & P. Lib. 2. cap. 2. §. 4. . . .* Verum notat denuo *Coccej. de rer. Div. q. 7.* dari etiam res, & quò ad usum, & quò ad proprietatem publicas, v. g. ærarium, & hinc distinguit inter res, quarum usus à proprietate separari potest.

535 *atum*: Hodie, nec aërem, nec aquam profluentem, nec littora esse res communes, quo ad usum specialem, v. g. exstructionem molendinorum, tam aquaticorum, quàm pneumaticorum, ita post *Köppen q. 20. n. 14. Strick. diff. 26. §. 7. Cap. 1.* Ratio: quod teste *Zieglero de jurib. Majest. Lib. 2. Cap. 15. §. 19. mibi contrario*, Principibus, postquam in ipsos translata sunt Reip. jura, illa debeantur, quæ olim populo competebant, per consequens iis invitis, nec in aëre, nec in aqua profluente, saltem quò

COROLLARIA.

De rebus publicis.

imum: Quòd, sicuti res publicæ per dictam occupationem universalem pertinent ad populum, ita etiam, postquam jura populi Principibus cesserunt, & occupatæ sint, prout

innuit *Grot. L. C.* quia Principes in locum populi successerunt.

538 *2dum*: Jus piscandi &c. in flumine publico quidem de jure Romano liberum fuisse unicuique de populo, at hodie, quemadmodum flumen in dominio est Principis, ita is etiam jus habet prohibendi, ne quis flumen piscandi gratiâ ingrediatur. *Grot. L. C. §. 4.*

§. 6.

539 *3tio*: Extra patrimonium nostrum sunt res universitatis, quarum proprietates ad universitatem, usus verò ad omnes de illa universitate spectat: ut sunt theatra, stadia, viæ publicæ, pascua, piscinæ, aquæductus, fontes &c. vel etiam, quarum usus non pertinet ad singulos, sed manet cum proprietate penes universitatem. v. g. fundi, horrea, vectigalia, molendina, &c.

COROLLARIA

De rebus universitatis.

540 *1mum*: Res universitatis aliquas destinari ad usum singu-

lorum de universitate, v. g. vias publicas, fontes, aquæductus &c. & tunc unusquisque iis uti potest. *Loffæus de jure univ. p. 3. Cap. 1. n. 7.*

2dum: Alias verò res universitatis destinati non ad usum singulorum, sed omnium collectivè, v. g. pascua, nemora, vectigalia, molendina, &c. quo casu quisque de universitate iis uti nequit. *Vid. Laud. Loff. L. C. n. 4.*

§. 7.

4to Res extra patrimonium nostrum sunt res nullius, quæ speciali ratione in dominio privatorum regulariter esse non possunt. v. g. res sacræ, religiøsæ, & sanctæ §. 7. b. de quibus jam est agendum.

§. 8.

Res sacræ sunt, quæ per Pontifices ritè Deo sunt consecratæ: v. g. calices, templa, donaria Deo dicata &c. requiritur autem ad constituendam rem sacram, 1mò auctoritas Pontificalis, 2dò solennitates à Jure defi-

definita, de quibus Canonica. 3^{ti}o Immediata destinatio ad cultum Divinum.

4^{tu}m: quòd, si extra hos casus res sacra de facto fuerit alienata, possit à quocunque, absque pretii refusione, vindicari. cit. L. 21. C. de sacros. Eccl. Ratio: quia eo casu, alienatione nulliter contractâ, dominium non transit.

COROLLARIA

De rebus sacris.

544 1^{um}m: A rebus sacris differre res ecclesiasticas, v. g. vineas, domos, hortos &c utpote, quæ ad cultum Divinum immediatè non consecrantur, sed sustentationi ministrorum Ecclesiæ duntaxat deserviunt.

545 2^{du}m: Regula: Res sacræ alienari nequeunt; tradita in §. 8. h. ad res ecclesiasticas non pertinet, hæ enim, dummodo certæ solennitates, v. g. decretum superioris ecclesiastici, necessitas &c. intervenerint, sunt alienabiles.

546 3^{ti}um: Regula de rebus sacris non alienandis, fallit 1° si redimendi sint captivi. §. 8. h. . . . 2° in casu maximæ famis. L. 21. C. de Sacros. Eccl. Canonizatâ per can. 70. Caus. 12. q. 2. ubi in casu Ecclesia non habet aurum, ut fervet, sed ut eroget. . . 3^{ti}o. Si Ecclesiam æs alienum premat. Can. 2. 10. q. 2. ibi: si debitum urget, nec aliunde solvi possit.

§. 9.

Res religiosæ sunt loca, in quæ mortuorum cadavera sunt illata, ut perpetuò ibi maneant. §. 9. h. ob religionis reverentiam, & dicuntur in specie sepulchra, quorum alia sunt familiaria, in quæ nemo infertur, nisi sit de familia, alia hæreditaria, quibus etiam quisunque hæres extraneus inferri potest.

COROLLARIA

De rebus religiosis.

1^{um}m: Hodie, cum cadavera sepeliuntur in locis, solenniter ab Episcopo benedictis, hinc privatorum sepulchrorum vix ullus superest usus, eò quòd hodie non privatâ, sed publicâ auctoritate locus fiat religiosus.

O 3

2^{du}m:

550 *2dum*: quòd, sicuti de jure Justinianæo locus religiosus est extra commercium, & hinc inalienabilis, ita pariter sepulchra jam tum benedicta alienari nequeant. *Reiff. ad decret. de sepult. n. 65, & seqq.* Ratio: quòd, quia benedictio sepulturæ adhæret, simoniacum foret pro ea aliquid temporale accipere.

551 *3tium*: posse pretium accipi pro honoratiori situ, & loco sepulturæ: v. g. ut quis sepeliatur in ecclesia, capella &c. *Laud. Reiff. L. C. n. 68.* Ratio: quia honor & præeminentia res est temporalis, & pretio æstimabilis.

§. 10.

552 Res sanctæ sunt, quæ speciali sanctione contra injuriosam hominum violationem sunt munitæ. v. g. Deus T. O. M. & universi Coelites. *Nov. 77. cap. 1. §. 1. Aug. Imperator. L. ult. in pr. C. LL. S. R. Imperium, muri & portæ civitatum. §. 10. h. leges, legati, parentes, ministri publici, & curiæ Principum. Franz. n. 14. h. t.*

* * *

COROLLARIA.

De rebus sanctis.

1mum: Res statim enumeratas adhuc hodie sanctas esse, nam hoc naturalis lex hic, nunc publica universalis statuit, cum harum rerum violatio operaretur hic boni naturæ, nunc salutis publicæ civitatum destructionem.

2dum: hodie pœnam, temeratoribus aliquarum saltem rerum sanctarum de jure Romano statutam, esse arbitrariam, v. g. relegationis, multæ &c. *Coccejus in jur. cont. de rer. Div. q. 5.* Nisi pœna sit in Constitutionibus criminalibus Imp. expressa, & determinata.

§. 11.

Res singulorum sunt, quæ in ipsorum patrimonio existunt, sive respectu quarum ipsis competit *jus in re*, vel *ad rem*. *Vitri. h. ...* Est autem *jus in re* nobis competens ob qualitatem, quæ rem nobis obnoxiam & subditam denominat, v. g. quòd

quòd nostra fit, nobis hypothe-
cata, serviat, aut à nobis possessa
&c. ita ferè *Feltman. in tr. de*
jure in re, & ad rem. Cap. 9.
posit 37... Jus ad rem est *jus*
competens nobis ob qualitatem,
quæ personam ad faciendum,
tradendum aut dandum nobis
obligatam denominat. Idem Felt-
man L. C. n. 49. v g quod
oritur ex contractibus, vel
quasi &c.

556 Præcipua species juris in re
est *dominium*, de quò, post-
quam de rerum divisione dixi,
inspiciendum est, quid, & quo-
tuplex sit, & quinam sint modi
illius acquirendi? *Dominium*
itaque est *jus in re de illa proprio*
nomine disponendi, nisi in quan-
tum quis lege, vel conventione.
vel vi prohibetur. Arg. L. 14. C.
de contrah. empt. Unde

557 Sequitur 1. Nec tutorem,
nec curatorem esse rerum pu-
pillarium dominos, quia illi
de his rebus non proprio; sed
alieno nomine disponunt.

558 Sequitur 2. Pupillum do-
minum esse rerum, licèt illas ob
legis prohibitionem pro lubitu
alienare nequeat. *S. ult. Inst.*
quib. alien. licet &c.

Sequitur 3. Debitorem esse
pignoris, à se pro securitate
crediti constituti, dominum,
ut ut illius ob obstantem con-
ventionem alienandi facultate
destituatur.

Sequitur 4. *Dominium rei*
nostræ non destrui per violen-
tam occupationem, tamen si
desuper disponendi facultate
per vim careamus.

Omissis variis dominii divi-
sionibus, alibi tractandis, hïc
unicam noto, quâ aliud est
eminens & summum, aliud *vul-*
gare, bassum & commune; illud
est, *quod habenti summum Im-*
perium competit etiam in res
privatorum ad communem civi-
tatis utilitatem, & necessitatem.
Grot. de J. B. & P. Lib. 1. Cap.
1. s. 6. quod probat Franz. h. p.
2. n. 7.... Intellige: ad salutem
civitatum quâ imperantium
publicam. Hoc, sive *commune*,

& *vulgare* est, *quod privatis*
competit in res suas. Ex quibus

Infertur 1. Quòd, sicuti o-
lim *dominium* illud altum, &
eminens extitit penès Remp.
aut populum, ita hodie debeat
tur Principi, utpote qui in ju-
ra populi successit.

563 Infertur 2. Quòd quidem dominia vulgaria inter privatos sint divisa, at verò eminentis illud Principibus pro sustentatione onerum communitatis relictum sit.

564 Infertur 3. Fructus domini vulgaris, v. g. jus ex fundis privatis percipiendi segetes, legendi glandes &c. privatis deberi, nisi fortè concurrat dominium eminentis, quod potius est; fructus autem domini eminentis, v. g. jus piscandi, venandi, & aucupii &c. Principibus elargior *cum Grot. de J. B. & P. Lib. 2. Cap. 2. §. & Vitria. de J. N. & G. Lib. 2. Cap. 2. q. 22.*

565 Nunc de modis acquirendi rerum dominia tractandum est, qui à titulis eorum acquirendorum differunt, tituli enim sunt causæ efficientes, ut dominium acquiramus, modi autem sunt quasi instrumenta: exemplum habes in casu quæsitæ domini per donationem, ubi traditio est modus, donatio autem est titulus, licèt in aliis hæc duo non ita distingui possint, sic venatio & modus & titulus est dominium feræ acquirendi. *Vitria h. n. 36.*

Modi acquirendi rerum dominia alii sunt *naturales*, alii sunt *civiles*. Illi sunt, qui ad *transferendum dominium suapte naturâ* & *vi sunt habiles*. Hi, qui *vim transferendi domini habent à lege Civili*. Ita *Franz. h. p. 3. n. 1.* De naturalibus (quorum meo iudicio sunt quatuor, 1. Occupatio. 2. Accessio. 3. Specificatio, & 4. Traditio hic est agendum.

§. 12. & sequentes.

De occupatione.

1 mus modus acquirendi rerum dominia naturalis est Occupatio, *quâ res occupando nostras facimus.* . Alia est rerum, *quæ nullius sunt*, quo saltem de jure Justinianæo, pertinet *Venatio, & Inventio*; Alia rerum, *quæ alicujus sunt*, v. g. occupatio bellica, *de qua infra* Ad hæc de jure Germanico occupatio alia est *per universitatem, quæ fit per populum, aut eum, qui populo imperat*; sub quam cadunt illa, quæ in singulos non sunt translata, v. g. flumina, lacus, stagna, sylvæ, montes, &c. Alia *per singulos*, cujus ob-

objectum sunt illa, quorum occupatio privatis, aut expresse, aut tacite est concessa. Ita Vitria. de J. N. & G. lib. 2. cap. 2. q 19.

566 Ad Occupationem de jure Romano pertinet imò Venatio, quæ genericè spectata est occupatio, quâ feram, in naturali libertate versantem, nostram facimus.... abique imò in venationem in specie sic dictam, aucupium, & piscationem. 2. In altam seu superiorem. 3. In simplicem & simultaneam. 4. In precariam & hereditariam. vid. Franz. h. p 3. §. 1. per tot.

COROLLARIA.

De venatione in genere.

567 **1um**: Fera sive terrestris, sive aquatica, sive aëria, quousque in sua naturali libertate existit, de jure Justiniano est nullius, & hinc pertinet ad primò occupantem. §. 12. h. quia illa est rerum, quæ sunt nullius, indoles, quòd ad primò occupante n pertineant.

568 **2^{dum}**: de Jure hodierno autem sustineo sententiam Ziegleri ad Grot. lib. 2. cap. 2 §. 5.

Puffend. de jure nat. & gent. lib. 4. cap 16. §. 11. Vitria. de J. nat. & gent. lib. 2. qu. 20. veriore esse; feras, pisces, & aves vi occupationis per universitatem esse in dominio populi, aut ejus, qui jus habet in populum; Ratio: quia Populus & successores Principes elementa, quò ad usus saltem speciales, inter privatos non dividendo, eadem jam tum occupata cum omnibus quæ illa inhabitant, sibi reservârunt, & anteverunt dominium naturaliter aliàs acquirendum, prout inquit Vitria. cit. vel, ut loquitur Puffend. l. cit. Princeps pro domino feræ habetur, non quia occupatione per singulos eam occupavit, sed quia alium ab occupando prohibere potest,

Nec dicas 1. Quòd hæc ratiocinatio non procedat de jure Romano, licet etiam ibi fieri potuisset illa per universitatem occupatio; Nam respondeo; Jus Romanum concedendo privatis occupationem per singulos satis significavit animum populi, occupationis illius universalis exclusivum.

Nec dicas 2. Quòd Princeps feram,

P

Handwritten note: Insuper...

Handwritten signature: L. D. ...

feram, per universitatem occupatam, vindicare nequeat, ergò signum est, quòd illius dominium non habeat. Respond. enim, dominium restrictum esse ad territorium, quo relicto feræ dominium amittitur. Simile habes ex jure Romano in fera, quæ custodiam privati evasit.

COROLLARIA.

De venatione in specie.

571 *1um*: Quòd, sicuti in prima rerum divisione, saltem in Germania, dominium basium duntaxat, & inde consequentes effectus privatis sunt concessi, Principibus verò eminentis, ejusque effectus sunt reservati, ita ut His jus occupandi feras, tanquam eminentis dominii effectus, debeatur.

572 *2dum*: Quòd, licet de Jure Romano fera laqueo, in proprio fundo posito, ita intricata, ut evadere nequeat, pertineat ad ponentem, non autem eximentem; de Jure nostro tamen ad neutrum spectet, sed à Principe, aut habente jus venandi vindicari possit. Simile

habes ex Jure Romano in thesauro, datâ operâ in alieno fundo reperto, qui ad dominum fundi pertinet, eò quòd ipse inventoris operâ usus fingatur.

3^{ium}: De jure Romano 573 quidem fera, si ita vulnerata non sit, ut elabi queat, non pertinet ad vulnerantem; At de moribus aliquorum locorum licet vulneranti illam persequi extra territorium. *Franz. h. n.* 20.

4um: Hodie non tantum 574 ferarum in sylva circumsepta, (secus ac de Jure Romano) verum etiam in non circumsepta existentium, utpote occupatione illâ universali occupatarum, dominium habet venationis dominus.

COROLLARIA.

De piscatione.

1um: Quemadmodum 575 jus venandi in specie, tanquam effectus dominii illius eminentis, vi universalis occupationis pertinet ad eum, qui populo præest, eò quòd is in jura hujus successerit, ita pariter per flumi-

minum, & stagnorum occupacionem jus piscandi.

576 *2dum*: De jure Romano in alieno stagno, aut lacu (secus ac piscina) piscari licet, eò quòd tales pisces, licèt egredi nequeant, naturalem libertatem habere existimentur; At verò de jure Germanico per *Ord. Crim. Carol. art. 169.* non tantùm is, qui in alieno stagno, aut lacu, verùm etiam, qui in alienis rivis, aut fluminibus non inclusis piscatur, domino stagni, lacùs, rivi, aut fluminis acquirit piscium dominium. Simile habes ex jure Romano in thesauro suprà allegatum.

577 *3tium*: Hodie, quia flumina per occupationem illam universalem in Principum sunt dominio, hinc etiam pisces. Ratio est: quia qui est dominus fluminis, hoc ipso etiam est dominus piscium.

COROLLARIA.

De aucupio.

578 *1mum*: Regulæ, quas de venatione in specie, & piscatione tradidi suprà, quoque procedunt de avibus, saltem pretio-

fioribus v. g. perdicibus &c. Ratio est: quia & in his occupatio illa per universitatem dominium quærit venationis domino.

2dum: In avibus non ita pretiosis procedit adhuc hodie juris Romani decisio, nimirum quòd, cùm ibi nulla universalis occupationis regulariter appareant in Principibus vestigia, tanquam nullius cedant primò occupanti.

3tium: De apibus sic esse habendum: quòd si, ubi ita fert regionis consuetudo, apes redeundi animum deposuerint, pertineant ad illum, qui easdem suo alveario imposuit. Ratio est: quia ibi venationis dominus non existimatur easdem per universitatem occupasse.

§. 17.

Tractat de occupatione bellica, quæ est rerum, modò in alterius dominio existentium, apprehensio, quia autem restat altera occupationis rerum, quæ nullius sunt, species, nim. Inventio, hinc, ut

de illa prius agamus, ordo potestulat; quare sit

§. 18.

De inventione.

582 *Inventio est occupatio, quæ res, quæ vel antè nullius fuerunt, vel alicujus esse desièrunt, nobis acquirimus; prioris generis sunt lapilli, gemmæ &c. in littore maris repertæ, posterioris generis autem sunt thesaurus & res pro derelicto habitæ. De his postea, nunc de inventione rerum, quæ nunquam ullius fuerunt, circa quam hæc est juris Romani*

583 *Regula: Lapilli, gemmæ, & si quæ sunt res similes, in littore maris inventæ, quæ in nullius adhuc fuerunt dominio, jure naturali cedunt inventori. §. 18. b. Ratio: quia nullius sunt.*

COROLLARIA.

De inventione rerum, quæ semper nullius fuerunt.

584 *Imum: Inventio prædictarum rerum hodie non est modus acquirendi rerum dominia*

privatus; sed publicus, & hinc si privatus has res, similè (ve invenerit, non acquirit ipsarum dominium, quia eas, tanquam nullius privati, Principibus sustentatione concessas esse, re- Et tenet Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 8. §. 5.

2dum: Quòd, ubi res mentionatæ à Principibus vi illius occupationis universalis non sunt occupatæ: v. g. ubi Princeps permittit easdem etiam à privatis occupari, nostræ fiant occupando. Quia eo casu, veluti res pro derelicto habitæ, cedunt primè occupanti. Vitri. de J. N. G. lib. 2. cap. 8. q. 9.

§. 39.

De inventione thesauri.

Res, quæ alicujus esse desiit 586 Imò est thesaurus, sive vetus quædam depositio pecuniæ, cujus non extat memoria, ut jam dominum non habeat. L. 31. §. 1. ff. de. A. R. D. qui cedit inventori, eò quòd aliter non fit. itad. L. 31. Modo in proprio fundo reperitur, nam casu fortuito in alieno reper-

tus tantum quoad medietatem est inventoris.

ut temporis causa & requirendi animo res abjecta censeridebeat. ut inquit Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 4. s. 4. .... unde confurgit

COROLLARIA.

De thesauris.

587 Primum: Theauri in iis locis, ubi leges Civiles non obstant, adhuc hodie sunt inventoris, quia eo casu Princeps, quae populi caput, thesauros, tanquam res nullius, non occupavit occupatione illa ubi-
versali, superius explicata; sed occupationem per singulos faciendam permittit.

Regula: Res pro derelicto habitae tam de jure Justiniana, quam hodierno cedunt primò occupanti. Ratio est: quia nullius sunt. Nec obstat: quod & haec dici possint per Principes occupatae occupatione illa universali. Resp. enim hoc dici posse, si sufficiens de-
super habeatur animi indicium. Alia rerum, quae navis levandae gratia ejiciuntur, aut de rhedis cadunt, aut alio casu amittuntur, habenda est ratio, circa has enim sequens statuitur

588 2dum: At verò in locis, ubi lex Civilis privatis jus occupandi thesauros denegat, Princeps vel Reip. caput thesauros occupatione illa universali occupasse, atque dominium, in sensu supra explicato, sibi quasivisse intelligitur.

Regula: Prædictae res non cedunt primò occupanti, sed manent pristinorum dominorum de jure Romano aequè, ac Hodierno. Ratio est: quia in his nullus est animus easdem habendi pro derelicto, cum alia sit domini intentio.

§. 47. & 48.

389 Res, quae alicujus esse desuit, est res pro derelicto habita, quam quis ea mente abjecit, ut eam in numero rerum suarum amplius esse nolit. h. s. 47. Quae mens ex abjectione facta praesumitur, nisi sit circumstantia,

§ 17.

Nunc de occupatione rerum, P 3

rum, quæ alicujus sunt, v. g. bellica, quæ est occupatio, quâ id, quod ex hostibus, vel in conflictu, vel in excursibus extra ministerium publicum capimus, nostrum facimus. Vitria, h. n. 44. Unde patet: Occupationem bellicam aliam esse privatam, quâ res privatas ab hoste capiendo extra ministerium publicum constituti, nostras facimus: aliam publicam, quâ Princeps, bellum gerens, res publicas, aut etiam privatas per milites in ministerio publico constitutos, capiendo suas facit. Ex quibus.

593 Sequitur 1. Res soli simpliciter, nec non mobilia aut moventia, in ministerio publico per milites ab hoste capta, primo & directè populo belligeranti cedunt. Ratio: quia prioris generis res non nisi actu publico, v. g. inducto exercitu &c. occupantur, quia autem mobilia & moventia actu etiam privato v. g. per excursiones, direptiones, ab officiale concessas, capi possunt, hinc non aliter, quàm actu publico occupatæ sunt Principis. Grot. de J. B. & P. lib. 3. cap. 6. §. 11. &

12. quem sequitur Vitria. de J. N. & gent. lib. 3. cap. 6. q. 9.

Sequitur 2. Mobilia & moventia actu privato à militibus, extra ministerium publicum constitutis, occupata primò & directè fiunt occupantium, nisi & in his lex Civilis dominium singulorum antevertat, atque ita occupata publica declaret. Ita Vitria l. c. quod videtur posse exemplificari in tormentis bellicis &c.

§. 19.

Egi de primo modo acqui- 595
rendi rerum dominia generali-
nim. de Occupatione, sequitur
2dus, nempe Accessio, quâ id,
quod rei nostræ principali acce-
dit, nobis acquiritur; Alia est
naturalis, quæ fit naturæ bene-
ficio, hominis operâ, aut nihil,
aut parùm conferente; Alia in-
dustrialis, quæ fit hominis ope-
râ vel industriâ. De illa, quæ
duplex est, continua & discreta,
hic tracto. De industriali agam
n. 628. Continua, quæ est modus
acquirendi dominium rei nostræ
sinè hominis opera accedentis,
quatuor habet species. Prima
est

est alluvio. 2da accretio, seu
coalitio. 3tia Insulæ productio.
4ta alvei derelictio.

COROLLARIA.

De alluvione.

§. 20.

596 Alluvio est *accessio naturalis incrementi latentis, ita ut intelligi nequeat, quantum quovis temporis momentò fundo nostro illimitato adjectum sit.* Circa quam hæc de jure saltem Romano statuendæ sunt regulæ.

597 Regula 1. Fundus limitatus, hoc est: autoritate publicâ certis limitibus circumscriptus, non gaudet commodo alluvionis. ratio est: quia eo casu Resp. aut Princeps facto suo sufficienter declarârunt, quòd jus alluvionis sibi velint reservare. *Arg. L. 16. ff. de A. R. D.*

598 Regula 2. Fundus illimitatus, cujus limes est ipsum flumen, incremento alluvionis fruitur. *Arg. d. L. 16.* ratio est: quia id quod adjicitur fundo, fit pars illius, & per consequens ad quem fundus pertinet, ille est singularum partium dominus. *Manz, b.*

Primum: *Docente Puffend. 599 de J. N. & gent. lib. 4. cap. 7. §. 12.* Incrementum alluvionis non acquiritur domino fundi, sed populo, cujus id est flumen. ratio: quia non tantum aqua fluminis, sed omnia, quæ in eo continentur, & hinc ipse fundus, per quem flumen labitur, publica sunt.

2dum: ubi tamen populis per superiùs explicatam occupationem universalem nec flumina, nec incrementa fluviatrica occupavit, sed privatis adjudicavit, ibi, sicuti flumen in privatorum est dominio, ita pariter id, quod fundo per alluvionem accessit. 600

§. 21.

2da species accessionis naturalis continuæ est Accretio, seu Coalitio, quæ est *accessio naturalis incrementi patentis, sive modus acquirendi, quo notabilis pars fundi, vi fluminis avulsa, & fundo nostro* as-

affixa nobis acquiritur. §. natam, ratione prædii confinis, nobis acquirimus. §. 22. h.

COROLLARIA.

De accretione.

602 *Primum: Hodie etiam partem terræ vi fluminis avulsam, si nondum alterius fundo accreverit, à pristino domino vindicari posse, ratio est: quia eousque nullus modus acquirendi rerum dominia intercedit.*

603 *2dum: Naturalem rationem nihil impedire, quo minus dominus demonstrans, crustam suam esse, eam etiam post coalitionem vindicare possit. Ita Hertius in not. ad Puffend, loc. cit. lit. C. ubi exemplum avulsionis memorat in magna parte terræ, Daniæ avulsa, & Hollandiæ adjecta.*

§. 22.

604 *3tia species accessionis naturalis est Insulæ, sive eminentioris partis terræ, quam mare, aut flumen ambit, productio, quæ est modus acquirendi dominium, quo insulam in flumine*

COROLLARIA

De insula.

Primum: Insula in flumine nata de jure Romano pertinet ad vicinos prope flumen, habentes prædia illimitata pro regionibus fluminis, ratio: quia hoc jure isti vicini dominium intelliguntur habere terræ, quam flumen occupat.

2dum: Hodie Insulas in 605 fluminibus, ad dominos Territoriales pertinentibus, natas non ad privatos, sed ipsos territorii Dominos pertinere, quia Hi insulas occupatione universalis occuparunt, quemadmodum firmat Grass. in Collat. sect. 2. §. 2. ex constitutione Rudolphi Regis Romanorum, Anno 1293. cum consilio Staruum Imperii editâ, quæ ita habet: Si insula nata est in Rheno, vel alio flumine in comitatu aliqujus Comitum, qui in ipso flumine recipit telonia, & conductus, habetque comitatum eundem, ea insula spectat ad Imperium, & ipsum Comitum, non ad alium domi-

dominum, cuius districtus pro-
tenditur, ad ripam prælibati
fluminis.

§. 23.

607 Quarta species accessionis
naturalis est alvei derelictio,
quæ est *modus acquirendi, quò
alveus à flumine derelictus jure
contigui prædii nobis acquiri-
tur.* §. 23. h.

COROLLARIA.

De alvei derelictione.

608 Primum: De jure Romano
alveus derelictus pertinet ad
vicinos, habentes prædia illi-
mitata, pro prædii cujuscun-
que latitudine, quæ prope ri-
pam est. *d. §. 23.* quia hi hoc
jure terra, quam flumen occu-
pat, domini censentur.

609 2dum: Apud Nos in flu-
minibus à populo, aut jus po-
puli habente occupatis occu-
patione illâ universali alveus
derelictus est populi, aut Prin-
cipis, at verò in non occupatis
tunc demum fit, privatorum,
quando his concessus reperi-
tur ager, usque ad flumen ex-
currens. *Ita Grot. de J. B. &
I. lib. 2. cap. 8. §. 13.*

§. 24.

Alia est ratio habenda, si cu-
jus ager, planè licèt, inunda-
tus sit; eo enim casu, quia sub-
stantia fundi non mutatur, si a-
qua recesserit, pristinis dominis
restituitur, tametsi amissione
facti eundem interim amiser-
int. Ubi tamen

Notandum 1. *Ex Grot. loc. 611
statim cit. §. 10. n. 2.* quòd, si
gravissima sic inundatio, neque
alia signa sint, quæ retinendi
dòminii animum notent, facile
intelligatur ager habitus dere-
lictui, quia præsumendum non
est, quòd quis ejus, quod vult,
longo tempore nullam edat
significationem.

Notandum 2. Quòd ager 612
sic derelictui habitus non per-
tineat ad primò occupantem,
sed ad Principem, aut illum, qui
jura Reip. tenet. Ratio stat in
occupatione illa universali sæ-
pius dicta. Exemplum affert
Grot. l. c. in Hollandia. Aliud
tamen foret, ubi Princeps sub-
ditis facultatem alveos occu-
pandi concederet.

***

Q

§. 19.

§. 19.

613 Hæc de accessione *continua*. Discreta, quæ est *modus acquirendi dominium earum rerum, quæ ex nostra descendunt*, duas habet species, *scilicet* *fecunditatem animalium, & perceptionem fructuum*, de hac statim. Est autem *fecunditas animalium accessio foetus, ex animali nostro nati*; & hinc quidquid ex animalibus nostris nascitur, nobis acquiritur. *h. §. 19.* quia, sicuti fructus pars rei nostræ censetur, ita pariter par-

§. 36.

614 Secunda species accessionis discreta est fructum percipio, quæ est *modus acquirendi dominium fructuum (sive ejus, quod ex re percipitur & repercipitur, qualia sunt poma, segetes, &c.) ex re aliena, bonâ fide possessorum. s. 36. h.* Unde

615 Sequitur I. Malæ fidei possessorem neque naturalium, (*qui aut nullâ, aut tantum modicâ hominis operâ interveniente percipiuntur*) neque industrialium (*sive ex speciali hominis industria percipientium*) domi-

nium acquirere. *L. 22. C. de R. V. ibique Brunnem. n. 1.* Ratio stat in pœna malæ fidei, ne quis ex sua malitia reportet emolumentum.

Dixi: *nec naturalium, nec industrialium &c.* nam malæ fidei possessor fructuum ex sola opera convenientium dominium acquirit, v. g. operis alieno instrumento confecti. Ratio: quia hi fructus emolumentum sunt propriæ industriæ, non rei alienæ. Ex quo porro

Sequitur 2. M. F. possessorem teneri non tantum ad fructus perceptos; sed etiam quos bonus pater. f. honestè percipere potuisset, restituendos. *L. Domum 5. C. de R. V.* quia omnia sunt restituenda domino, quæ habiturus fuisset, si non alius, sed ipse possedisset. *Manz. h. n. 46.* De B. F. possessore notandæ sunt sequentes conclusiones.

Prima: Bonæ fidei possessor 618 titulum habens, à jure non improbatum, fructus æquè naturales, ac industriales tuos facit *L. 48. ff. de A. R. D. ibique Brunn. n. 1.* Ratio: quia B. F. possessor loco domini penè est.

Dixi: *Si titulum habeat à* 619

jure non improbatum: Unde si titulus sit à jure reprobatus, B. F. possessor non naturales, sed solos industriales suos facit. Exemplum est in L. 45. ff. de de usur. & fruct. ubi conjuges donatarii fructus tantum industriales percipiendo ex fundo donato suos faciunt, quia quo ad hos titulum habent, nim. industriam, at quo ad naturales nullum. *Brumm. ad h. legem.*

620 *2da*: Bonæ fidei possessor fructus perceptos suos quidem facit, at tamen *non irrevocabili- ter*, sed *interim*. L. 48. ff. de A. R. D. *Brumm. ibid.* Et hinc eosdem, nondum usucaptos, nec consumptos, supervenienti vero domino restituere tener. Ratio est: quia eo casu cessat causa dominii, nimirum bona fides. *Manz. h. n. 26.*

621 *Dixi: Nondum usucaptos, nec consumptos*: nam si fructus sint per triennium possessi, aut bona fide consumpti, restituendi non sunt. Prius probatur Arg. L. 4. §. de usurp. & usucap. Posterioris decisio habetur in L. 4. §. 2. ff. fin. regund. Ratio stat in bona fide, quæ loco do-

minii penè est. *Manz. h. n. 17. 31. & 35.*

At quæres: Quinam fructus ad præsentem effectum dicantur consumpti? An fortè qui non extant in natura, licèt adhuc habeantur in surrogato pretio, an autem qui nequidem in pretio extant, si tamen possessor illorum consumptione proprio patrimonio pepercerit?

622
623
Respondeo 1. ad fructuum consumptorum, at extantium adhuc in surrogato pretio, restitutionem bonæ fidei possessor, in foro saltem, tenetur, sive versemur in judicio universali, sive particulari. Ita *Carpz. 3. p. const. 32. def. 28.* *Hart. Pist. lib. 4. q. 25.* Ratio mihi videtur esse, quia licèt L. 22. ff. de h. er. petit. loquatur de judicio universali, attamen decisio videtur esse generalis, in verbis: *Dispicite, Patres conscripti, si non sit æquius possessorem non facere lucrum, & pretium, quod ex aliena re perceperit, reddere*: Non obstante ratione subjuncta ibidem: *quodd pretium existimetur in locum rei hæ-*

Q *redi-*

reditariae venditae succedere.

Nam illa est inadæquata.

624 Respondeo 2.^a. Bonæ fidei possessor fructus consumptos, si per id proprio patrimonio pepercerit, domino superveniendi restituere tenetur. *Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 10. §. 10.* Ratio est: quia eo ipso, quo factus non sum pauperior, locupletior sum. *per L. 47. §. 1. ff. de solut.* ubi pupillus locupletior intelligitur, si necessariam sibi rem ex pecunia sine tutoris autoritate emit, quam necessario de suo erat empturus.

625 Limitat tamen hanc responsionem *Gron. ad h. L. Grotii*, nisi bonæ fidei possessor occasione horum fructuum lautius, & iis non habitis parcius vixisset, quia eo casu locupletior non existimatur, *d. L. 47. de comparatione rei necessariae loquente.* Ex quibus

626 Infertur 1. Bonæ fidei possessorem teneri in iudicio universali ad restitutionem fructuum consumptorum, quatenus est factus locupletior. Quia æquum non est, ut quis locupletetur cum alterius jactura.

Infertur 2. De praxi etiam 627 bonæ fidei possessor in iudicio particulari de fructibus consumptis tenetur, si ex illis factus sit locupletior propter rationis identitatem.

Infertur 3. Locupletiozem 628 etiam hinc intelligi bonæ fidei possessorum factum, quando fructus perceptos in quotidianam necessitatem impendit, atque proprio pepercit, quia eo ipso non fit pauperior, *Arg. L. 47. §. 1. de solut.*

§. 26.

Hæc de accessione naturali; 629 ad industrialem refero prius ad *intexturam*, circa quam hæc statuenda regula: *Quidquid rei principali est intextum, cedit intextenti, sive malæ sive bonæ fidei possessor sit.* v. g. purpura textenti. §. 26. b. quia etiam in casu, quo quis malâ fide purpuram, tanquam accessorium, vestimento, quâ principali, intextuisset, firma manet Regula: Accessorium sequitur suum principale. *Manz. h. n. 7.*

§. 29. & 30.

APPENDIX.

De Impensis.

630 *Secundo ad accessionem industriallem refero Inædificationem, quæ est accessio, qua id, quod solo inædificatum est, solo cedit. §. 30 h. de qua sequentes statuuntur regulæ; Prima: Ædificium solo cedit, sive quis ex aliena materia in suo solo, sive ex sua materia in solo alieno, sive bonâ, sive malâ fide ædificaverit. §. 30. h.*

631 *Regula 2. Ædificans ex sua materia in alieno fundo scienter, proprietatem materiæ amittit. L. 7. §. 12. ff. de A. R. Dom. Ratio est: quia nisi contrarium constet voluntate ædificantis intelligitur materia alienata.*

632 *Regula 3. Ædificans bonâ fide, ex æquitate saltem (quod Jus in praxi sequimur) pretium materiæ recuperat. Struv. Exercit. 11. §. 36. in fin. ibique Mull. Ratio est: quia moribus receptum est, ut toties ex jure naturæ oriatur obligatio, quoties res nostra melior facta est.*

* * *

Conclusio 1. Bonæ fidei 635 possessor in judicio universali deducit impensas necessarias, & utiles. L. 38. ff. de hæred. pet. ibique Brunn. imò & voluptuarias. L. 39. §. 1. eod. Mull. ad Struv. Exercit. 10. Th. 62. lit. Y.

Conclusio 2. Bonæ fidei 634 possessor in judicio particulari deducit impensas necessarias, L. 38. ff. de R. V. Voluptuarias tollit. L. 9. ff. de Impensis in res dot. fact.

Conclusio 3. Malæ fidei 635 possessor in judicio universali impensas necessarias & utiles deducit. L. 38. ff. de hæred. petit. Voluptuarias autem tantum tollit. L. 39. §. 1. ff. eod.

Conclusio 4. Malæ fidei 636 possessor in judicio particulari solas impensas necessarias deducit. L. Domum 5. C. de R. V. utiles verò tantum tollit. d. L. Domum; imò & voluptuarias. L. 10. §. ff. Mand.

Conclusio 5. Et bonæ & 637 malæ fidei possessor expensas fru-

fructuum colligendorum causâ factas, tam in iudicio universali quàm particulari dedit. *L. 36. §. ult. ff. de hered. petit.* Ratio quia fructus non sunt, nisi deductis expensis.

§. 31. 32. 33. & 34.

628. *Tertio:* Ad accessionem industrialem refero Plantationem, Sationem, & Scripturam; circa quam pono sequentem regulam: *Planta cedit solo, sativum fundo, litera chartæ & membranæ.* Aliud est in pictura (*L. 23. §. 3. ff. de R. V. non obstante*) cui tabula cedit propter præstantiam artificii; Ratio diversitatis inter picturam & scripturam est: Quòd pictura sit quasi species specificacionis, quæ novam formam superraddit, secus ad scripturam. *Manz. §. 35. ad Inst.*

639 Notandum tamen: quòd hodie charta cedat literis pretiosis *Vitria. n. 38.* Rationem dat, ne minor honor eruditioni, quàm arti pictoriæ attribuat; Licet alii contradicant, putantes adhuc hodie in hoc passu juri Romano esse insistentium.

§. 25.

Tertius modus generalis acquirendi rerum dominia est *Specificatio*, quæ est *modus acquirendi, quò aliena materia per introductionem novæ formæ nobis acquiritur.* Quia autem introductio novæ formæ aliquando efficit speciem irreducibilem v. g. quando ex lana vestimentum conficitur; aliquando autem reducibilem, v. g. dum ex auro fit scyphus, hinc sequentes habet conclusiones.

640. *Prima:* Species reducibilis non pertinet ad specificantem, sed ad dominum materiæ. *L. 7. §. ff. de A. R. Dom.* Quia eo casu vetus materia perdurare intelligitur, & hinc res nostra sinè facto nostro nobis auferri nequit. *Struv. Exercit. 41. th. 37. ibique Mullerus.*

642. *Secunda:* Species irreducibilis ad pristinam materiam v. g. vestimentum, spectat non ad dominum materiæ, sed ad specificantem. *d. l. 7. §. 7.* Ratio: quia tunc quasi destructâ materiâ veteri novum compositum

situ madjudicatur producenti.
Ita laud. Struv. & Mull.

643 Tertia: Quod si species nova partim ex propria materia, partim ex aliena sit confecta, pariter distinguendam est inter speciem re- & irreducibilem, licet nec d. L. 7 §. 7. nec §. 25. h. hujus distinctionis faciat mentionem; nam si nova species ad pristinam materiam reduci potest, nulla cogit necessitas de novo domino cogitare. Ita Mull. ad Struv. Exerc. 41. th. 38. lit. D.

644 Notandum autem ad specificationem requiri sequentia; Primò: ut nova species confurgat. 2dò: ut specificans agat proprio nomine. 3tò: ut sit in bona fide. 4tò: ut species ad pristinam rudem materiam reduci nequeat. Ità Harprecht. h. n. 8. & seqq. Unde.

645 Infertur 1. Lanam purpureo, aut alio colore tinctam pertinere non ad tingentem, sed ad pristinum dominum, quia eo casu nulla nova species lanæ inducitur. L. 26. §. ult. ff. de A. 2. Dom.

646 Infertur 2. Frumentum ex alienis spicis excussum spectat ad dominum spicarum, non ad

excipientem, quia grana non efficiuntur, sed latentia deteguntur. d. L. 7. §. 7. ff. eod.

Infertur 3. Vinum, oleum &c. ex alienis uvis, aut olivis expressum pertinere ad exprimentem, non ad dominum uvarum, aut olivarum, sustinet contra Bachov. Lauterb. ad ff. de A. R. D. §. 85. ex Ratione, quod in d. L. 7. §. 7. eod. solum frumentum à regula excipitur; ergo vinum & oleum, tanquam exempla speciei irreducibilis ibi adducta sub regula continentur.

Infertur 4. Malæ fidei specificator dominium novæ speciei, licet irreducibilis, sibi non acquirit; quia eo casu in odium malæ fidei locus fit regulæ, contentæ in L. 12 §. 3. ff. ad exhib. quod ex re nostra fit, nostrum est. Manz. h. n. 19.

§. 28.

Ad hæc modis acquirendi rerum dominia accensetur primò: Confusio, quæ est mixtio materiarum liquidarum. v. g. vini, olei &c. circa quam sequens est statuenda Regula: Sive

Sive voluntate dominorum, sive casu fortuito plurium materiae liquidæ sint confusæ, corpus inde redactum fit commune. Ratio prioris est: quia, sicuti voluntate domini dominium potest transferri, ita pariter potest communicari. Ratio posterioris est: quia casus fortuitus hic ferè voluntati æquiparatur, quando nempe materiae confusæ separari nequeunt, *Manz. b.*

§. 29.

650 *Secundò* modis acquirendi domini annumeratur Commixtio, quæ est conjunctio corporum solidorum in unum acervum. v. g. frumenti &c. pro qua sequentes seruiunt Regulæ.

651 *Prima*: Commixtio dominorum voluntate facta operatur communionem. Ratio: quia voluntate, etiam tacitâ dominorum, communitio introduci potest.

652 *2da*: Commixtio casu fortuito, aut etiam unius voluntate facta communionem non operatur. Ratio: quia, cum

singula corpora in sua substantia perdurent, manent pristinorum dominorum, ut ita pro quantitate & qualitate commixta quisque habeat actionem. *Manz. b.*

§. 40. & sequentes.

Quartus & ultimus modus 653 acquirendi rerum dominia generalis est Traditio, quæ rem tradentis & accipientis consensu ex causa habili traditam nostram facimus. *Vitria. h. n. 89.* Alia est vera, Alia ficta; Illa duplex est propria, *rei mobilis de manu in manum &c.* & impropria & analogica, *per inductionem in rem immobilem aut cessionem rei incorporalis &c.* Ficta traditio, quæ fit per juris fictionem, Alia est brevis, Alia longæ manûs, Illa est, quando de re, quæ ex nullo titulo ad dominium transferendum habili apud me est, conuenit, ut mea sit. Exemplum est in deposito. Hæc est, quando res vel propè vel remotiùs demonstrata tradita præsumitur.

Requisita traditionis sunt sequentia. Primum est: ut tradens 654

Agis sit dominus rei, nemo enim plus juris in alium transferre potest, quam ipse habet. L. 20. ff. de A. R. D. 2dum: ut voluntas dominii transferenda adfit, quia sine animo ad effectum perducere non potest id, quod inchoatum est. L. 55. ff. de O. & A. ... 3tium: ut sit res corporalis, quae possideri possit, quia incorporalis traditionis non est capax. S. 40. h. ... 4tum: ut res tradita sit ex justo titulo ad dominium transferendum habili, v. g. emptione, donatione &c. quia nuda traditio ad hunc effectum non sufficit. L. 31. ff. de A. R. D. vid. quoad rem Harpr. h. n. 5. & seqq.

655 At quæres: nunquid etiam requiritur consensus in eundem titulum habilem, ut dominium transferatur? Resp. sufficere, utrimque consensum esse in titulos, licet diversos, dominii translaticivos. Exemplum est in L. 36. ff. de A. R. D. ubi Julianus JCrus decidit: Si pecuniam numeratam tibi tradam donandi gratiâ, tu eam quasi creditam accipias, proprietatem ad te transire, quia uterque titulus de sui natura habi-

lis est ad dominium transferendum. Mull. ad Struv. de acq. ver. dom. lit. G.

Obstat L. 18. ff. de rebus cred. 656 ubi propositum negotium nec mutuum est, nec donatio, & Ulpianus JCrus decidit, nummos accipientis non fieri, nam Resp. fatendum quidem esse, quod prædictum negotium nec mutuum sit, nec donatio, at quod asserat Ulpianus, nummos accipientis non fieri, in eo sustineo latere antinomiali cum Ant. Fabro in ration. ad L. 18. ff. de reb. credit.

Notandum hic primò: in 657 venditione hoc est singulare, ut licet res empta tradatur, dominium tamen non transeat, nisi pretium sit solutum, aut fides habita sit de pretio. Struv. Exerc. 44. th. 46. in med. Venditor enim prius dominium abdicasse non intelligitur. S. 41. h.

Notandum 2. Fidem haberi 658 de pretio, vel expresse, quando hoc venditor exprimit verbis, aut tacite, quando factis, v. g. si acceperit fidejussorem, partem pretii acceptaverit, si terminus solutioni sit præfinitus,

R

aut

aut si in libros rationum pretium, tanquam debitum, retulerit. *Vitria. h. n. 93. ver. fidem de pretio &c.*

659 Notandum 3. *Ex eod. Vitria. l. c.* fidem non statim præsumi de pretio habitam, si venditor permiserit, rem ab emptore domum conferri, aut merces ad emptorem transmisisset, in dubio enim animo adimplendi contractum hæc facta venditor posuisse intelligitur.

COROLLARIA.

De traditione.

660 *immum*: Jure Electoralis Colonienfis dominium immobilium emptorum non quaritur nisi ex - & adhaereditatione judiciali, evacuatione extra judicium nequaquam suffragante, personali tantum actione salvâ. *Ordinat. Elect. Col. Tit. 12. §. 1.*

661 *adum*: In ducatibus Juliae & Montium venditor volens prædium venditum tradere emptori per solennem & judicialem in - & exhaereditationem, sive mancipationem, aut effectucationem vulgo *erb-und enteubung, verzicht und aus-*

gang coram iudice rei sitæ id facere tenetur. *Ord. Jul. Cap. 16. §. ult. & 97. §. 1. Melchior Voets in histor. Juliac. n. 139.*

3um: Solenni, & ut vocant, inhæredatione & investiturâ, coram magistratu factâ, consuetudine Leodiensi rerum immobilium, censuum, & reddituum dominia transferuntur. *Carolus de Mean in jus Leod. obs. 145.*

4um: Traditio in hac urbe est inscrinatio, quâ partes census & prædia scrinio, seu protocollo inferunt, quò una ex - & altera adhaereditatur. *Arg. Stat. Civit. Col. art. 9. & 13. & Ord. Scrinialis ex a. 1473.*

TITULUS II.

De rebus corporalibus & incorporalibus.

Altera rerum divisio est, quòd res vel sint *corporales*, quæ sensu corporeo sunt percipibiles, vel *incorporales*, quæ solo intellectu percipi possunt, quales sunt jura, genera, quantitates &c.

Res corporales aliæ sunt

mobiles, quæ salvâ substantiâ de loco in locum transferri possunt, sive sint se moventes, ut pecora, sive ab alio moveantur, ut supellectilia &c... aliæ sunt immobiles, quæ aut absolute, aut salvâ substantiâ de loco in locum moveri non possunt, aut quæ solo naturâ, arteve firmiter cohærent.

666 Res immobiles aliæ sunt naturâ tales, aliæ factò hominum, prioris generis sunt fundi, posterioris generis sunt ædificia, per factum inædificationis. Adhæc res mobilis de sua natura aliquando immobilis fit civiliter, aut destinatione domini, aut voluntate legislatoris.

667 Quæres I. Quomodo res mobilis redditur immobilis destinatione domini? Resp. Si dominus rem mobilem ad usum rei immobilis eo animo actu destinaverit, ut perpetuò ibi maneat. Coccej. in Jure controu. de rer. divis. q. 13. v. g. Si dominus hoc verbis expresserit, aut factis, puta: si dominus piscinæ propagationis causâ piscinæ imposuerit, aut sedilia templo. Unde

668 Sequitur I. Molendina na-

valia, ad certum usum loci in perpetuum destinata, (prout tenet Coccejus l.c. qualia sunt meo iudicio bannalia) immobilibus accensentur, saltem quò ad aliquos juris effectus, secus est, si bannalia non sint, nisi aliunde de facto destinationis perpetuæ constaret.

Sequitur 2. Licet navis ali- 669 quando mobilibus annumeretur. Arg. L. 1. §. 7. ff. de vi & vi armata, quandoque autem immobilibus, v. g. si nautæ sit loco domûs. Arg. L. 6 §. fin. ff. de his qui deiec. vel effud. at tamen ad alios effectus juris, si navis ad certum fluminis tractum, quem non egrederetur, in perpetuum foret destinata, puto eandem immobilibus esse annumerandam.

Sequitur 3. Pecuniam, ad 670 emptionem prædiorum destinatam, regulariter non esse immobilem, quia ad rem de sua natura mobilem immobilizandam non sufficit nuda destinatio, sed requiritur, ut rei immobili accedat, & ad usum ejus perpetuum actu destinetur. Arg. L. 17. §. 7. de Act. Empt. vid. Coccej. l.c. q. II § 12.

671 Quæres 2. An res de sui natura mobiles lege aut statuto fiant immobiles; Resp. 1. in Electoratu Coloniensi pecunia, ex venditis bonis immobilibus resultans, nec non capitalia soluta; ad hæc pecunia in annuos redditus exposita, deinde quidquid ædibus adhæret, v. g. fornaces, torcularia, cacabi braxatorii, folles ferrarii & similes; præterea merces tabernarum, ad negotiationem pertinentes, cum creditis in libros rationarios illatis, & denique naves & eò pertinentia, v. g. vela, anchoræ, funes, & ejusmodi, immobilibus accensentur. Ord. Col. art. 8. s. 7. & 8.

672 R. 2. Lege res de sui natura mobiles fiunt immobiles, si non ornatus gratiâ, sed ita positæ sint quò ædes perficiantur. Ita accidente L. 245. ff. de V. S. U. de imagines & statuæ basibus struclilibus, nec non tabulæ pictæ parietibus affixæ, uti & lychnus religatus mobilibus accensentur, at prothyrum (quo irrumpens ventus à valvis ostii excluditur) saltem si ex tabulis, secus si ex velamine confectum sit, immobili-

bus accensetur. *Goddæus ad cit. L. 245. per tot.*

673 Quæres 3. An res aliquæ de jure communi immobiles, aut, quæ neque mo- neque immobiles sunt, statuto mobiles sint? Respond. 1. Res incorporales neque ad classem mo- neque immobilium pertinent, v. g. actiones, & alia jura; non tamen pecunia, saltem spectata ut species, licet quando spectatur ut quantitas rebus incorporalibus quò ad certos effectus juris adscribatur. *Coccejus in jure controu. de rer. div. q. 16.*

674 Resp. 2. Aliquæ res de jure communi immobiles vi statutorum ad mobilia sunt referendæ, sic in Ord. Col. tit. 8. §. 7. fruges adhuc stantes, vina, vite primo ligamine vincularâ, fructus arbutei, & gramina post primam Martii & denique ligna cadua à proprietario vendita, licet nondum succisa, inter mobilia reputantur.

675 Resp. 3. Aliquæ res, quæ de jure communi regulariter neque mo- neque immobiles sunt, statuto partim his, partim illis adscribuntur. Sic

Ord.

Ord. Jul. cap. 95. §. So viel
 nun ic. Reditus redimibiles
 respectu accipientis (secus est
 de redimibilibus respectu de-
 bentis) fruges stantes, agris
 occatis, nec non hypothecæ
 (quod pertinet contractus an-
 tichreseos) mobilibus annu-
 merantur. Vid. Voets ad hist.
 Juris Jul. n. 212.

676 Quares 4. ad quam ergo
 classem de jure communi in
 casu necessitatis pertineant res
 incorporales v. g. actiones,
 redditus &c. Resp. 1. Res
 incorporales immobilibus in-
 harentes immobilium jure re-
 guntur, aut si sint actiones ha-
 bentes pro objecto rem immo-
 bilem, immobilibus, habent-
 es autem pro objecto rem mo-
 bilem, mobilibus accensentur.
 Struv. Exercit. 3. th. 86. in f.
 quod etiam probat Ord. Col.
 tit. 8. §. 7.

677 Resp. 2. Reditus personales
 (sive in mera personali presta-
 tione consistentes, neque rem ha-
 bentes subjectam, ex qua sint de-
 biti) ad classem mobilium per-
 tinent, eo quod personam se-
 quantur; at verò reales (sive
 super fixis & stabilibus corpori-

bus constituti) ad immobilia
 sunt referendi, idque vi & na-
 turâ accessorii. vid. Paulus Voet
 in Disp. de mob. & immob. natu.
 cap. 9. n. 9. §. II.

COROLLARIA.

De rebus im. & mobilibus.

1. Inm. In Electoratu Trevi- 678
 rensi mobilia sunt suppellectilia,
 ut utensilia, etiam argentea, pa-
 rata pecunia ex distractis bonis
 non redacta, propriæ crescen-
 tiæ, ut vina & fruges (secus
 si comparatæ ad commercium)
 pensiones decursæ, & census,
 libri (exceptâ bibliothecâ) ar-
 ma, credita & debita in an-
 nuum interesse non exposita,
 summa; quidquid ad commer-
 cium non est destinatum, &
 eò tendentes actiones. Immo-
 bilia contra sunt obligationes,
 & recognita, hypothecis asse-
 curata, aut centum florenos
 continentia, parata pecunia ex
 dividendis bonis, aut solutis
 capitalibus proveniens, inter
 mercatores merces, inter opi-
 fices instrumenta & materiæ,
 ad opificium aut artem ex-
 ercendam necessariæ, inter
 nautas funes, vela &c. inter
 rusticos res agrariæ, armenta

& greges. *Stat. Trev. Tit. 7.*
§. 2. & 3.

679 *2dum*: In Electoratu Colo-
nienfi mobilibus accensentur:

- 1) Pecunia parata (nisi ex soluta forte annuorum reddituum, aut venditis immobilibus, redacta)
- 2) recognita aut obligationes in annuos reditus non expositæ;
- 3) sata fruges; vina, vite primo vinculo ligatâ; fructus arbutei, & gramina post Iam Martii;
- 4) locagia pro rata temporis: ligna cædua, modò cæsa, aut à proprietario tantùm vendita; pensiones solutorum capitalium; anni conductionum ab utroque conjugum initarum; non consumpta vina, frumenta, argentum, pecora, agraria, suppellectilia, libri, arma, & omnia, clavis non affixa, & eo pertinentes actiones. Quæ præter hæc fundo aut domui adhærent, fornaces ferreæ, athena cerevisiaria, cella torcularia, folles officinarum ferrearum, & similia, immobilia habentur. *Ord. Elect. Col. Tit. 8. §. 7.* ut suprâ n. 671.

680 *3tium*: Contra inter mercatores, in quæstione successionis, merces ad eoram nego-

tiationem pertinentes immobiles sunt, immobilia nautarum naves, & eò referibilia, anchoræ, funes & ejusmodi. *Ord. Elect. Colon. Tit. 8. §. 8.*

4tum: In Ducatibus Julia 681
& Montium ad classem immobilium referuntur, domus, aræ, agri, sylvæ, pascua, census hæreditarii, reditus perpetui & irredemibiles, etiam redemibiles ex parte debentis, emphyteuses, piscationes, curmedæ, servitia & jura hæreditaria. *Stat. Juliac. cap. 95.*
Co vill Melchior Voets in hist. Jul. n. 212. & seqq.

5tum: Mobilium jure in 682
his ducatibus reguntur reditus redimibiles ex parte accipientis, quo ad sortem aequè ac annuos reditus, reguntur hoc jure hypothecæ, res argentæ, parata pecunia, supellex, & proprietas clavis non affixa, agri arati & occati, vineæ, primo vinculo ligatæ, mercedes locationum, cessæ pensiones, & reditus. *Ord. Jul. cap. 95.*
Co vill Melchior Voets in hist. Juris Jul. n. 212. & seqq.

6tum: In principatu Leo- 683
diensi actio ad mobile est mo-
bilis,

mobilis, ad immobile immo-
bilis; annuus reditus, etiam
redimibilis, pretium ad annu-
um reditum, constante matrimo-
nio, numeratum, pretium
ex retractu gentilitio reditûs,
constante matrimonio, quæ sita,
eo soluto redactum, hulli- &
aliæ fodinæ, cupa & lebes bra-
xatorius, cacabi, aliaque dolia
minora, licet non cohærentia
ædificio, pensiones & cano-
nes annuorum redituum, non-
dum cessi, immobilibus; con-
tra reditus, stante viduitate,
quæ sita, uti & ipsa prædia,
quoad successionem, sylvæ ven-
dita ad cædendum, pars hul-
lifodinarum, ad earum magi-
stros, & socios pertinens, me-
talla eruta, & officinarum in-
strumenta, ædificio non cohæ-
rentia, molendina navalia, pen-
siones, & canones cessi, mo-
bilibus annumerantur. *Caro-
lus de Mean in jus Leodiens.
obs. 98. per tot.*

684 *7mum*: In Marchia Bran-
denburgensi pecunia, pecunia
parata, sigilla, & literæ, cre-
dita, vestes, res argenteæ, su-
pellectilia, mobilia sunt. *Jo-
achimus Scheplitz in consuetu-*

*dines Brandenb. p. 3. Tit. 2.
§. 2.*

8vum: In Urbe Agrippi- 683
nensi hypothecæ prædiorum,
conjugibus per scrinium com-
municatorum, immobilibus,
actiones contra merè persona-
les mobilibus annumerantur.

TITULUS III,

De servitutibus prædiorum.

Ad res incorporales perti- 686
nent Servitutes, quarum aliæ
sunt *reales*, seu *prædiales*, aliæ
personales; Hæ vel *merè per-
sonales*, quam *persona debet per-
sonæ*, de qua egi *Lib. 1. Inst. . . .
vel personales simpliciter*, quas
res servit personæ, ut sunt usus.
usus, & habitatio; de quibus
Tit. 4. & 5. Hic ergò tractan-
dum est de *servitutibus reali-
bus*, seu *prædialibus*.

Est autem Servitus realis, 687
seu prædialis *Jus in re aliena
contra naturam constitutum*,
*quo prædii dominantis utilitas
augetur, & servientis dimi-
nuitur.* *Widmond ad ff. de
servitut. num. 10.* nam omnia
prædia de sui natura sunt libe-
ra,

ra, & hinc servitus prædii dominantis (quod servitutem exercet) utilitatem auget, prædii autem servientis (quod servitutem debet) commodum dimittit. Ita quo ad rem Harprecht h. in. pr. n. 6.

688* Servitus realis imò abit in urbanam & rusticam: *Urbana est jus quod prædium urbanum alteri prædio debet. v. g. oneris ferendi & tigni immittendi servitus &c. Rustica autem est jus, quod prædium rusticum alteri prædio debet. v. g. iter, actus, via &c.*

689 Quæres 1. Quodnam prædium in hac materia servitutum sit urbanum, quodnam rusticum? Resp. *Urbanum prædium est omne ædificium etiam horreum, & stabulum; contra rusticum est omnis fundus ædificio vacuus. Ita Imp. in §. 1. Inst. h. quia ædificia omnia urbana prædia appellamus, licet in villa ædificata sint. Nec non Jctus in L. 1. ff. commun. præd. ibi: ædificia urbana quidem prædia appellamus.*

690 Quæres 2. An servitus denominetur à prædio serviente, an à prædio dominante? Resp.

à prædio serviente, Ratio est: quia in §. 1. Inst. h. urbanorum prædiorum servitutes ædificiis inhaerent, cum contra servitutes rusticæ solo inhaerent. L. 3. ff. de servitut. Coccejus eod. q. 1. Unde.

Infertur 1. Si vicinus per 691 aream vel domum meam ire possit, erit servitus rustica, quia fundus servit, non ædificium. Coccejus l. c. cum per muros & parietes non eatur. Non obstante L. 20. pr. §. 5. 1. de servit. urb. præd. Quia ibi non dicitur servitus urbana tale iter.

Infertur 2. Actus, aqua- 692 ductus &c. per alterius domum competentes, sunt servitutes rusticæ, non urbanæ, quia solo inhaerent, non ædificio. Coccejus loc. cit. Non relevante L. 11. §. 1. ff. de publ. in rem act. Nam hæc lex denominat servitutem à situ, quæ denominatio usui juris non convenit per L. 1. comm. præd.

Infertur 3. Situum ædifi- 693 cium, v. g. domus, meo stabulo, aut horreo debeat altiùs tollendi servitutem &c. non erit rustica servitus, sed urbana, quia

quia hanc non fundus, sed ædificium debet. Ad obstantem *L. 2. ff. de servit. rust. præd.* Responsio mox est data. *Vid. Laud. Coccejus.*

694 Infertur 4. Jus calcis coquendæ in alterius domo ad meæ domûs utilitatem est servitus rustica, non urbana §. 2. *h.* quia non in ædificio, sed solo calx coquitur. Inde porro

695 Infertur 5. Probandam non esse eorum DDrum sententiam, qui denominationem servitutis urbanæ vel rusticæ desumendam putant ex usu, nam sic servitus itineris, aquæductus - & haultus, &c. in urbe constituta semper foret urbana, quod erroneum est. *Coccejus loc. cit.*

696 2dò Servitus realis alia est *continua*, alia *discontinua*. Continuæ & discontinuæ servitutis differentia non stat in eo: quod illa habeat causam perpetuam, hæc non, quia omnium servitutum causa est perpetua; *L. 28. ff. de Servit. urb. præd.* & hinc *Vitria h. n. 25.* rejicit prædictam divisionem. Unde *continua* est, *cujus usus est continuus*, quia causa

talisis est v. g. oneris ferendi &c. *Discontinua* autem est, *cujus usus non est continuus*, quod causa continua non sit, v. g. stillicidii, juris pascendi &c.

Requisita servitutis realis sunt sequentia, *imò: ut duo sint prædia, unum dominans, alterum serviens*, sive actu, sive mox, & certò speretur, ea enim, quæ mox futura sunt pro præsentibus habentur. *L. 23. §. 1. ff. de servit. præd. urb.* *Coccejus in Jure cont. h. t. q. 8.* Ratio quia servitus relatio est referens unum prædium ad aliud.

2dò: *Ut prædia sint vicina*, *L. 5. de servit. præd. rust.* quandoque vicinitate contiguitatis, v. g. in servitute oneris ferendi, tigni immittendi &c. quandoque solâ vicinitate utilitatis, puta: in servitute, ne prospectui officiat. Ratio: quia de substantia servitutis est, ut unius prædii utilitas augeatur, alterius autem minuatur.

3tîd: *Ut prædium prædio ex hac servitute afferat utilitatem.* Hinc ut pomum decerpere, coenare, aut spatiari in alieno liceat, servitus imponi nequit. *L. 8. ff. de servit.* Licet ad præ-

missos effectus jus quodcumque personale competere possit. Anton Faber in *rational. ad d. L. 8.*

700 *Ad:* Ut causa servitutis sit perpetua, hoc est: ut natura rei perpetuò usum concedat, licet non continuò, & exercitium quandoque interrumpatur. Exemplum habes ex *L. 28. ff. de servit. præd. urb.* in servitute stillicidii. Ratio est: quia servitutes aliud non sunt, quàm prædia qualiter se habentia, per consequens, sicuti ipsa prædia sunt perpetua, ita pariter servitutes. Ita *Laud. Faber ad L. 28. cit.*

701 Servitutes constituuntur vel actu inter vivos, vel ultimæ voluntatis §. 4. b... Constitutæ autem per actum inter vivos, si affirmativæ sint, patientiâ constituentis (v. g. si is patiatu r tignum immitti) acquiruntur, si negativæ sint, ejus intermissione, v. g. si constituens omittat altius tollere; Dixi: *constitutæ per actum inter vivos, nam constitutæ per actum ultimæ voluntatis ipso jure acquiruntur.* Arg. *L. 19 §. 1. quemad. servit. amitt.*

Servitutes amittuntur 1. 702 Confusione, saltem perpetuâ, v. g. si unus fiat & servientis & dominantis prædii dominus, quia res sua nemini servit. *L. 10. Comm. præd. ...* 2. Interitu perpetuo prædii vel dominantis, vel servientis. *L. 14. quemad. servit. amitt.* 3. Remissione vel expressâ, vel tacitâ, v. g. permittendo foramen obstrui. 4. Negligentiâ, aut non usu per 10. annos continuatò regulariter amittitur servitus rustica, *L. 10. §. 1. ff. eod.* Dixi: *Rustica*, nam urbana solo non usu non amittitur, sed requiritur factum servituti contrarium, *L. 6. ff. de servitut. urb. præd.*

COROLLARIA

De servitutibus prædialibus.

1um: Nulla servitus prædialis de jure Romano in faciendo, sed omnis in patiando consistit. *L. 15. §. 1. ff. de servitut.* Ratio: quia à prædiis debentur, quæ nihil facere possunt. Non obstante, quod debens servitutem oneris, teneatur parietem reficere, nam il-

la resectio tantum est finis secundarius, cum principalis sit exantlatio oneris.

704 *2dum*: Servitus altius tollendi de jure Romano constitui nequit, ut vicinus ædificium suum altius tollat ad arandum ventum, impediendos radios solares &c. quia nulla servitus in faciendo consistere potest; sed eo casu erit tantum jus personale, à servitute distinctum. *Coccejus de servitut. præd. urb. q. 2.*

705 *3tium*: Dari servitatem altius tollendi, quâ vicinus teneatur pati, ut fenestræ obscurentur, talem autem non agnosco in facti specie à *Coccejo loco cit. proposita. Probo meam sententiam ex L. 2. ff. de servit. præd. urb. ibi: Urbanorum prædiorum jura talia sunt altius tollendi & officiendi luminibus vicini, aut non extollendi. Nec non ex L. 10. eod. ibi: non dubium est, quin hæres possit altius tollendo obscurare lumina legatarum ædium; ex quo inferitur: jus altius tollendi, & luminibus officiendi esse unam servitatem. *Lauterb. concl. for. Exercit. 18. §. 3.**

4tum: Hodiernis moribus 706 etiam servitus altius tollendi constitui potest, ut dominus prædii servientis ad utilitatem vicini teneatur suum ædificium altius tollere, & sic patet ex interpretatione JCorum materiam servitutis Romanam in hoc passu esse extensam. *Manz. ad Tit. ff. de S. U. P. q. 20. n. 80. & seqq. Lauterb. L. C. lit. B dissentit Coccejus de servit. q. 11.*

5tum: Quod, licet de ri- 707 gore juris Romani servitus requirat causam perpetuam, moribus tamen nostris etiam servitus constitui possit, quæ causam perpetuam non habet v. g. servitus effundendæ aquæ &c. in alterius aream, prout testatur *Brunn. ad L. 28. ff. de S. U. P. n. 5. & Manz. n. 168. post alios* Quemadmodum quod hoc quoque moribus Romanorum obtinuerit, videtur innuere modò *L. 9. ff. de S. P. R.*

6tum: Dominus prædii 708 dominantis nihil agere potest, quo servitus durior efficiatur. *L. 20. §. 5. ff. de S. P. U.* Unde habens servitatem stillicidii

elevare tectum potest, non autem deprimere. *d. L. 20. §. 5.* ita pariter tectum retrò duci potest, non autem ultra præstitutam formam produci. *d. l. 20.*

709 *7imium*: Jus compascui de jure Romano veram servitutem non esse, nam nec est personalis, nec prædialis, non prior, quia personalium species enumerantur *Lib. 7. Pandect.* neque est prædialis, quia ad fundi dominantis utilitatem non pertinet. Nec obstat, quod idem de servitute pascendi dici posset, nam patet ex *L. 6. in f. ff. de S. P. R.* quod illa ad pecora, quæ in utilitatem agri sui quis habet, restringatur. *Coccejus eod. t. q. 2.*

710 *8vum*: Non dari de jure Romano servitutes extraordinarias, sive prædiales, quæ ad personam restrictæ sint, nam si augeant prædii utilitatem, prædiales sunt, si minùs, tales nullo modo dici possunt, sed jura personalia, personæ data, uti emplum est in *L. 14. §. fin. ff. de alim. legat.* *Coccejus q. 1. de usuf.*

711 *9num*: Putarem tamen Co-

rollario 7. & 87. enumerata jura saltem quò ad aliquos juris effectus hodie servitutibus annumerari posse ex prudentum Germaniæ interpretatione.

TITULUS IV.

De usufructu.

Nunc de Servitutibus personalibus, nimirum *Usufructu, Usu, & Habitatione.* Est autem *Usufructus Jus utendi fruendi re alienâ, salva ejus substantiâ.* pr. h. . . Dixi 1. *utendi fruendi*; nam plus importat *uti frui* (nempe fructus etiam ultra quotidianam necessitatem percipere) quàm *uti tantum*, quòd proprium est usui juxta inferiùs dicanda

Dixi 2. *re alienâ*: quo significatur, usumfructum *materialem vel causalem, qui est pars domini, cujus vi dominus re propriâ utitur, L. 4. ff. h. t.* esse *talem latissimè*, cum res sua nemini serviat; & per consequens inde fluit: *usumfructum formalem, qui separatus est à proprietate, statim esse definitum.*

Dixi

714 Dixi 3. *Salvâ ejus substantiâ*: quia fructuarius non potest deteriorem facere rei substantiam, sed ita tenetur uti, ut dominus securus sit de proprietate, & hinc juxta inferius dicenda tenetur cavere, quod uti velit re boni viri arbitratu, & finito usufructu rem integram restituere. *Manz. b. ad pr.*

715 Usufructus alius est proprius, seu verus, alius improprius, sive quasi talis. Verus est *Jus utendi fruendi re alienâ, in specie consistente*, qualis est fundus, domus &c. Quasi usufructus est *Jus utendi fruendi re fungibili, seu quæ primo usu consumitur*, qualis est vinum, frumentum, oleum &c.

716 Quæres: Quomodo quasi usufructui data definitio adaptari possit, cum res hic non sit aliena, nec salva substantia restituitur? Resp. 1. quia usufructuarius hic aut æstimationem, aut tantundem tenetur restituere; hinc fictione juris fit, ut res fungibilis censetur esse aliena. *Vitria, ad Inst. tit. de usufr. ear. rer. n. 6.*

718 Resp. 2. Quia rerum fungibilium proprietates utendo ab-

tumitur, hinc Senatus per cautionem quasi usufructum constituit. §. 2. *Inst. b.* adeoque cautio vicem proprietatis sustinet. *Coccejus in jure cont. de usufr. ear. rer. q. 2.* aut potius cautio est *causa sine qua non* quasi usufructus, prout tenet *Vitria, l. c. n. 7.*

Usufructus, prout patet ex dictis, importat *Jus utendi fruendi re salvâ substantiâ*, proinde modò videndum est, quid usufructuarius in fundo fructuarius possit, quid non possit? Resp. Usufructuarius fundo fructuario non tantum uti debet ut bonus paterfamilias, sed etiam ita, ut salvam relinquat substantiam, hoc est: rei proprietatem. *L. 1. ff. b. t.* Ratio: ut dominus finito usufructu rem salvam recipiat.

Ex quibus inferitur 1. Quod constituto fundi usufructu non possit fructuarius arbores frugiferas excidere, nec villam diruere, nec deambulationes in prædio voluptuario, arboribus infructuosas opacas & æmœnas, dejicere &c. *L. 13. §. 4. ff. b. t.* Rationem dat *Faber ad d. l. 13. §. 5.* eò quod dominus

nus proprietatis pluris prædita faciat, quàm hortum olitorium.

721 Infertur 2. Quòd usufructuarius ædium, usufructu constituto, non possit cubicula, conclavia, hypocausta transformare, conjungere, aut separare, nec januas vertere, nec atrium mutare &c. prout loquitur *d. L. 13. §. 7. b. t.* Ratio est: quia etiam res, in meliorem statum commutata, fit deterior, cùm species ejus & qualitas commutatur. *Ant. Faber ad. d. L. 13. §. 9.*

722 Infertur 3. Quòd fructuarius, saltem de jure Romano, possit lapidinas, vel creti-vel areni-vel etiam auri- aut argenti-fodinas inquirere & instituire. *L. 13 §. 5. b. t.* Modò agriculturæ non noceatur, nec proprietarius eo sumptu oneratur, quem sustinere nequit. Ratio: quia eo casu non mutatâ facie fundus redditur & utilior, & pretiosior, cùm rei facies sit quæ supra terram est, non quæ infra. *Laud. Faber ad d. L. 13. §. 6.*

723 Infertur 4. Quòd fructuarius pariter possit lumina im-

mittere, picturas & marmora ponere, & si quid aliud est ad domûs ornatum. *d. L. 13. §. 7.* Ratio est: quia ex dictis regula est, quòd fructuarius possit meliorem proprietatem facere, modò non mutet faciem rei, neque proprietarium immodico sumptu gravet. *Laud. Faber ad d. L. 13. §. 8.*

Hæc de quæsito: *Quomodo usufructuarius re uti debeat saluâ ejus substantiâ:* at nunc videndum: *Quæ commoda habeat ex usufructu fructuarius?* ad quod Resp. 1. Fundi usufructu constituto usufructuarius habet, quidquid in fundo nascitur, & inde percipi potest. *L. arbores 59. §. ff. h. t.* nec non *L. 9. in pr. b. t.* Modò boni viri arbitrato utatur *d. pr.* & ipse, aut alius ejus nomine natus in fundo percipiat. §. 36. *Inst. de rer. divis.* Ex quo

Concludes 1. Ad fructuarius, saltem de jure Romano, pertinere compendia metallifodinarum. *L. 13. §. 5. ff. h. t.* Ratio: quia & metalla in fructu sunt. *L. 7. §. 14. ff. solut. Matrim.* Modò fructuarius fodinis. ut bonus paterf. utatur, Con-

726 Concludes 2. Lapidicinas quoque ad fructuarium pertinere, si lapides renascantur, aliàs enim in fructu non sunt, neque fructuario cedunt, quia boni viri arbitrato non uteretur fundo, qui totus ex lapidibus, non renascituris, constaret, si omnes lapides indè extraherentur. *Ant. Faber ad L. 9. ff. h. t. decisio habetur in L. 7. §. 13. ff. solut. Matrim. & apud Brunn, ad L. 9. h. t. n. 2.*

727 Resp 2. Sylvæ cæduæ usufructu constituto fructuarius non tantùm ramos ex arboribus pro familiæ usu sumere; sed etiam arbores ipsas cædere, & vendere potest. *L. 9. §. fin. ff. h. t.* Ratio: quia arbores sylvæ cæduæ sunt in fructu. Unde

728 Sequitur 1. Fructuarium sylvæ non cæduæ non posse arbores grandes cædere, minùs cædas vendere; prout exprimitur in *L. 11. ff. h. t.* Ratio: quia eo casu grandes arbores non sunt in fructu, sed pertinent ad fundi substantiam.

729 Sequitur 2. Arbores grandes in sylva non cædua evulsas,

aut vi ventorum dejectas regulariter non spectare ad fructuarium, sed proprietarium, quemadmodum in *L. 12. pr. h. t.* deciditur. Ratio: quia stantes sunt proprietatis pars, neque unquam in fructu fuerunt, ergò manent proprietarii. *Vid. Faber in ration. ad L. 12. cit.*

Sequitur 3. Arbores demortuas in sylvâ etiam non cædua, aut arefactas esse fructuarii, non proprietarii. *L. 18. ff. h. t.* quia, ut inquit textus, fructuarius in illarum locum tenetur alias substituere, per quod patet ratio diversitatis, cur vi ventorum evulsæ maneant proprietarii, cùm fructuarius in harum locum non substituat alias. *Ita Faber ad L. 18. cit.*

Cùm fructuarius ex re fructuaria habeat commodum, sentiat & onus, necesse est. *L. 10. de R. J.* Quare modo videndum: *Quæ onera usufructuario incumbant?* Resp. 1. Usufructuarius tenetur cautionem præstare, & quidem in vero usufructu. *Primò: quod uti velit boni viri arbitrato, sive quoddam proprietatem nolit reddere deteriorom. L. 1. pr. ff. usus-*

que-

quemad. cavent... 2dò: quòd
rem finito usufructu non dete-
rminatam velit restituere. d. L. 1.

.... In quasi usufructu autem
cautio tantum unicum requi-
rit, nempe: quòd finito hoc usu-
fructu aut eadem res in genere,
aut aestimatio sit restituenda. §.
2. Inst. h.

732 Resp. 2. Tenetur fructua-
rius ad dolum, latam & levem
culpam. L. 65. ff. h. t. ubi de-
bet prestare, quod diligens pa-
terf. in sua domo facit. Cocce-
jus in Jure controv. h. t. q. 14.
Harprecht. ad §. 2. Inst. h. t. m.
142. Nec obstat: quòd solius
fructuarii vertatur utilitas;
nam illa regula non procedit
in juribus in re, ubi gradus cul-
parum non sunt definiti. Ita
laud. Coccejus. Ampliatur: licet
in propriis rebus esset negli-
gentissimus, non tenetur tamen
ad levissimam, nisi in propriis
esset exactissimus.

733 Resp. 3. Fructuarius aedes
fructuarias ex propriis tenetur
reficere, si refectio sit modica,
nam si aedes planè corruissent,
illas non obligabitur reedifica-
re, quia & alia opera agnoscit.

L. 7. §. 2. ff. b. t. ad stipulatur
Carpz p. 3. const. 31 def. 9.

Resp. 4. Fructuarius quo- 734
que collectas, pensiones, cano-
nes, tributa, similesque presta-
tiones sive ordinarias, sive ex-
traordinarias regulariter sub-
ire debet. L. 27 §. 3. ff. h. t. Ra-
tio: quia res transit cum suo
onere, & praemissa onera praediis
inhærent. vid. Carpz. lib.
1. resp. 105. per tot.

Usufructus constituitur & 735
à lege v. g. patri, & ab ho-
mine v. g. domino proprietatis,
vel pactis & stipulationibus. §.
4. Inst. de servit. praed. aut ul-
timâ voluntate.

Usufructus amittitur I. 736
morte usufructuarii tam na-
turali, quàm civili. §. 3. Inst.
h. t. 2dò non usu inter praes-
entes per 10. inter absentes
per 20. annos continuato. §. 3.
3tò: rei fructuariae interitu.
§. 3 h. 4tò: consolidatione,
aut cessione domino proprie-
tatis factâ. §. 3. cit.

COROLLARIA.

De usufructu.

737 **Primum:** Quòd, licèt quo ad bonæ fidei possessorem venatio non fit in fructu fundi. *L. 26. 26. de usurp. & fruct.* attamen fructus venationis quoque de jure Romano sunt fructuarii. Ratio: quia ad fructuarium spectat quidquid ex fundo percipi potest, quòd pertinet fera. *L. 9. §. 5. h. t.* secus ac ad bonæ fidei possessorem, qui fructus tantum percipit jure soli. *Coccejus h. t. q. 10.*

738 **2dum:** Hodie autem, quia fructus venationum in dominio sunt Principis, aut ejus, qui populo præest, juxta superius tradita, hinc usufructu fundi à privatis (jure venandi destitutis) concessio, non est jus venandi datum, quia nostro jure venationes non sunt domini bassi effectus.

739 **3tium:** Fructus fodinarum, jam institutarum, licet non renascantur, pertinent ad fructuarium, saltem de jure Romano, quia non malè uti-

tur, qui ad exemplum & ductum alterius patrisf. utitur. *Arg. L. 8. ff. solat. Matrim.* Unde fructuario terræ utilis fructus malè est denegatus, *apud Sande L. 5. t. 3. defin. 2. & 3.* Simile habes in sylvæ cædua.

Dixi 1. *Licèt non renascantur:* nam harum fodinarum noviter institutarum aliqua in fructu non sunt, nisi renascantur. *Arg. L. 7. §. 13. ff. sol. matrim. v. g. lapidicinæ;* illarum autem aliarum in fructu sunt, ut non renascantur, v. g. auri-argenti-aut creti-fodinæ &c. *L. 7. §. 14. eod. Coccejus ad ff. h. qu. 11.*

Dixi 2. *Saltem de jure Romano:* quia hodie sub distinctionibus propositis fodinæ tantum minores, & non ita pretiosæ in fructu sunt, ubi apparet illas per Principes occupatione illâ universali non esse occupatas, pretiosiores verò v. g. auri-aut argenti-fodinæ pertinent ad Principes seu dominos territoriales. *vid. Krebs de ligno & lapide p. 2. classe 3. sect. 3. §. 6. 8. & 9.*

4tum: *Thesaurus nequidem de jure Romano est in fructu*

fructu. *L. 7. §. 12 ff. solut. ma-
trim.* minus de jure Hodierno,
eò quòd thesauri per Principes
occupatione illâ universali su-
perius expositâ, sint occupati,
& hinc fructus sunt domini il-
lius eminentis.

743 *5tum*: Jure Electoratûs Co-
loniensis ultimò superstes con-
jux in defuncti bonis allatis, &
stante matrimonio devolutis
immobilibus, item in redditibus,
sive re-sive irredimibilibus, in
parata pecunia ex soluto an-
nuorum reddituum capitali red-
ducta, usum fructum habet, si
liberi ex eo non sint, at liberis
extantibus habet utrumq. dotis,
& aliorum allatorum, vel stante
matrimonio in defunctum de-
volutorum, & acquisite bonorum.
*Ordinat. Elect. Col.
Tit. 8. §. 3. § 6.*

744 *6tum*: In ducatibus Julia &
Montium in bonis matrimonio
illatis, hæreditariis, ex linea
ascendentali profectis, stante
eo acquisitis, immobilibus, rup-
to thoro, ad liberos devolu-
tis, ultimò superstes usufructu
gaudet. *Ord. Juliac. cap. 95. §.
Eo vill Melchior Voets in hist.
Juris Jul. n. 240.*

7num: Ususfructus bono- 745
rum, soluto morte alterutrius
conjugum matrimonio, eo
constante possessorum, pro-
prietate tenus ad liberos de-
volorum, manet penes ul-
timò superstitem. *Carolus de
Mean in jus Leod. obs. 112. n. 1.*

8num: In Marchia Bran- 746
denburgensi patri debetur u-
susfructus in bonis liberorum
maternis, etiam mortuâ uxore
instituta juxta jus Marcanum
cum liberis divisione, nisi si-
mul emancipentur *Joachimus
Scheplitz in consuetudines Bran-
denb. p. 3. Tit. 3. §. 1. n. 3.
§ 4.*

9num: In urbe Colonien- 747
si prædiorum, per serinium
utriusque conjugum communi-
catorum, & medietatis mobi-
laris, ususfructus, rupto per
obitum thoro, est ultimò su-
perstitis. *Statut. Civ. Col. part.
1. §. 13. Extens. summariss. §.
13. § 19.*

10num: In Electoratu Tre- 748
virensi fructus à fundo separa-
ti, nec non ligna cæsa, spectant
ad hæredes fructuarii, quæ-
tus autem lapidicinarum quo
ad

ad proprietatem est proprietarii. *Statut. Trevir. Tit. 8. §. 1. & 9.*

quotidianum victum est necessarium. *Manz. ad h. t. ff. n. 19.* Ratio : quia omnia illa potest usufructarius, quæ naturæ usûs congruunt.

TITULUS V.

De usu & habitatione.

749 Secunda servitus personalis est *Usus*, seu *Jus utendi re alienâ, salvâ ejus substantiâ. §. 1. h.* Dicitur autem : *Jus utendi* : unde colligitur in usu minus esse, quàm usufructu, cum usufructarius solummodo ex fructibus tantum sumere possit, quantum opus habet ad necessitatem quotidianam. *L. 22. §. 2. ff. h. t.* Ex quibus

750 Deducitur 1. Quod usufructarius usum non possit locare, neque vendere, neque etiam gratis concedere. *Manz. §. minus. Inst. b.* quia conductoris & emptoris alia & fortè major esse posset necessitas, & ita usus redderetur durior, quod naturæ servitutum repugnat.

751 Deducitur 2. Usuarium fundi habere etiam jus in fundo deambulandi, & utendi fructibus naturalibus, quatenus horum jurium exercitium ad

Deducitur 3. Usuarius ædium non tantum ipse has inhabitare potest; sed etiam cum tota familia, imò cum hospitibus. *Manz. l. c. n. 31.* Ratio : quia sinè his moraliter habitare non possumus, ergo hæc habitatio requiritur ad quotidianam necessitatem.

Deducitur 4. Quod usufructarius, ut bonus paterfamilias re uti debeat, & eatenus præstare cautionem, quod *primò* boni viri arbitrato uti velit, & *2dò* quod finito usu rem salvam sit restitutus. *Vid dicta de Usufructu.*

Tertia species Servitutum personalium est *Habitatio*, seu *Jus in alienis ædibus gratis habitandi.* Differt ab usu *primò*, quod qui habitationem habet, ædes alteri possit locare, usufructarius autem non aliter, quàm si ipse ædes inhabitet. *Vitria. h. n. 7.* Rationem diversitatis dat *Manz. ad §. 5. Inst. b. n. 11.* quia habitatio magis in factu, usus autem potius in jure consistit,

jam autem quæ facti sunt, etiam per alium præstari possunt, non ita quæ juris.

755 *add*: Usus & habitatio differunt, quòd ille non utendo amittatur, secus hæc (quia in factò consistit) sed tantùm morte. *L. 10. pr. h. t. Vitria. h. n. 7.*

TITULUS VI.

De usucapionibus, & longi temporis præscriptionibus.

756 Post absolutos modos acquirendi rerum dominia naturales, prout loquitur Imperator, videndum est de civilibus, quorum alii sunt *universales*, quibus *acquiruntur res universales*, v. g. hæreditates per testamenta; alii *singulares*, quibus *res singulæ acquiruntur*, v. g. usucapio, donatio &c. de quibus modò.

757 Usucapio est *adjectio domini*, per continuationem possessionis temporis lege definiti. sive ut accuratius Franz. *h. n. 4.* est *modus acquirendi, quòd jus, vel liberationem privilegio temporis*

nanciscimur. v. g. emi rem à non domino, quem dominum esse credebam, si possideam hanc rem bonâ fide per tempus à lege definitum, dominium ejus mihi acquirò. Ratio: ut dominia rerum tandem certa sint, & puniatur negligentia dominorum, res suas debito tempore non repetentium.

Præscriptio imprimis, ex mente *Vitriarii h. n. 6.* alia est quæ *equiparatur usucapioni*, alia quæ est *præscriptio in specie sic dicta*, sive *modus elidendi jus alienum*, v. g. mortificandi jus exigendi pretium ex emptione venditione; *Præscriptio autem, quæ usucapioni strictè dictæ equiparatur, est alieni juris acquisitio.*

Præscriptio deinde ex sententia *Neuman ad Swederum p. gener. cap. 4. resp. 2.* post *Grot. de Jure B. & P. lib. 2. cap. 4. §. 1. & seqq.* alia est *juris Gentium*, alia est *juris merè Civilis*; Illa consistit in tacito rem nostram derelinquendi animo, ex diuturno scientis, & liberè volentis silentio præsumpto, de qua ago in *Prodro. juris p. quad.* Hæc autem in requisitis à jure
Ci.

Civili repertis est collocanda. Franz. h. n. 8. de quibus antequam agam, prius resolvendum est

4to possessio cap. 3. de R. 7. in 6.

760 Dubium: Ex quo jure decidenda sint quaestiones super requisitis usucapionis emergentes, & quibus auctoritatibus sententiæ sint firmandæ? Resp. cum versemur hîc in materia peccati, in qua legislator laicus non habet jus statuendi, jus Civile hîc non aliter, nequidem in foro Civili, dispositivè potest allegari, quàm in quantum juri Canonico non est contrarium, aut quousque per hoc est canonizatum. vid. Reiffenst. in Præmio ad Decret. §. 12. n. 217. & 219. quo ad auctoritates DDres Catholicos, aut si Protestantes à jurè Canonico non desistant.

Bona fides ergò primum est Usucapionis requisitum, quæ ad eam in utroque foro ita est necessaria, ut non tantùm cum mala fide præscriptio non possit inchoari; sed nec longissimo tempore (hoc est: 30. aut 40. annis) imò nequidem immemoriali compleri, cap. ult. §. h. t. Ex ratione, quoniam *omne, quod ex fide non est, peccatum est*; Barbosa ad cap. ult. & ab eodem allegati: Unde

762

Concludes 1. L. un. C. de Usucap. transform. nec non §: Diutina 12. Inst. h. ubi statuitur: *Quòd mala fides superveniens nec volenti præscribere, nec ejus heredi obfit*: per mox allegatum cap. ult. §. h. t. esse correctâ, & abrogata, quia Jus Canonicum in hac peccati materia juris Civilis est abrogatorium.

763

761 Nunc de requisitis Usucapionis, qualia sunt primò bona fides, cap. Viginti 5. §. h. t. sive credulitas, quâ quis prudenter sibi persuadet, rem quam possidet, esse suam. Reiffen. §. de præf. n. 57... 2dò Justus titulus, cap. 17. §. h. t... 3tiò tempus à lege definitum...

Concludes 2. Hanc regulam: *De requisita ad Usucapionem quamcunque bona fide: extendi quoque ad obligationes & actiones, tendentes ad agendum, vel non agendum. v. g. ad solvendum id, quod ex mutuo debes &c. aut ad non ven-*

764

nandum, non ædificandum
&c. *Leuren. For. Eccles. h. qu.*
920. n. 3. ut hæc pariter cum
mala fide nullo unquam tem-
pore præscribi possint. Ratio:
quia stante malâ fide ne ullo
quidem tempore potes id,
quod est alteri debitum reti-
nere, nec jus novum tibi ac-
quirere.

in p. 2. v. 27
765 Dixi: *Obligaciones & actio-
nes, tendentes ad agendum, aut
non agendum, cum mala fide non
esse præscriptibiles:* nam si ten-
dant ad patiendum, aut susti-
nendum onus aliquod, v. g. ad
solvendam pœnam, ad permit-
tendum exercitium servitutis
rusticæ &c. omninò cum mala
fide, ita loquendo, præscribi
possunt. *Reiffenst. h. t. n. 107.*
Ratio: quia hiis casibus obli-
gatus ad onus non tenetur ad
agendum, nisi alter petat, &
hinc mirum non est, quod is ex
legis dispositione ab agendo
excludatur, secus est in priori
casu, quia agere teneris, aut
ab agendo v. g. ædificando ab-
stinere.

766 Concludes 3. Malam fidem
antecessoris quoque nocere
successori universali immédia-

to, seu hæredi, licet velit tem-
pus usucapionis à se incipere,
& 30. aut 40. annis rem posse-
ditset. *Covarr. p. 2. in cap. Pos-
sessor s. 9. n. 1. Leuren. h. q.*
926. n. 3. *Reiffenst. h. n. 134.*
& alii ab his allegatii. Ratio:
quia *per Nov. 48. in præfat.*
hæres immediatus eadem cum
defuncto fingitur esse persona,
non tantum de jure Civili, ve-
rùm etiam de jure Canonico,
per consequens, ut defunctus
ob veram malam fidem non
potuit præscribere, ita neque
hæres immediatus propter fi-
ctam.

Dixi 1. *Hæredi immediato:* 767
nam hæredi mediato, puta:
hæredis hæredi, mala fides an-
tecessoris non obest in ordine
ad præscribendum, modò ve-
lit tempus usucapionis à se in-
choare. *Pirrh. h. t. n. 70. Leu-
ren. n. 70. & Reiff. n. 138.* Ra-
tio: quia hæres mediatus dun-
taxat antecessorem immédia-
tum repræsentat, ne fictio de-
tur fictionis.

Dixi 2. *Successori universali:* 768
quia successori particulari v. g.
emptori, donatario &c. mala
fides antecessoris non obstat;
modò

modò tempus à se velit incipere. *Leuren. n. 2. q. 926. Reiff. n. 139.* Ratio: quia hic antecessorem non repræsentat, ed quòd hic jura nullam fingant identitatem.

inhabilem ad dominium transferendum. Rationem dat *Franz h. n. 96.* quia aliàs volens præscribere non posset judicare rem esse suam, quòd tamen ad præscriptionem requiritur.

769 Alterum requisitum ad rerum corporalium usucapionem saltem ordinarii temporis est *justus titulus*, seu *causa ex se habilis ad dominium transferendum*, v. g. emptio, donatio, legatum &c. Decisio habetur in *cap. Si diligenti 17. §. h. t.* Ratio: quia sinè justo titulo non potest haberi bona fides, absque qua juxta dicta non procedit usucapio. Est communis DD. Dixi: *rerum corporalium*: De rebus incorporalibus dicam in appendice. Ex quo

Colligitur 3. Titulus, qui ob 772 juris dispositionem est ad dominium transfereudum inhabilis, usucapionem regulariter impedit, licèt de se habilis sit, v. g. si quis scienter emisset à pupillo, aut minore sinè tutoris auctoritate, aut curatoris consensu. *Vitria. h. n. 17.* Ratio: quia habens talem titulum esset in mala fide.

770 Colligitur 1. Titulum habilem ad dominium transferendum, puta: quòd omnia requisita traditionis superius explanata concurrant, impedire præscriptionem. *Leuren. in for. Eccles. q. 917.* Ratio: quia tunc dominium transit absque usucapione vi traditionis

Dixi: *scienter*: nam si quis 773 ex justo errore minorem crediderit esse majorem, procedit usucapio. *L. 11. ff. pro empto. Brunnem. ad cit. Legem.* Ratio: quia eo casu emptor, habens titulum putativum, non potest dici in mala fide esse constitutus.

771 Colligitur 2. Ad præscriptionem non sufficere titulum,

Tertium requisitum ad usucapionem est tempus à lege 774 definitum. Est autem tempus, usucapioni rerum mobilium præfinitum *triennium*, at præscriptioni immobilium inter præ-

Handwritten scribbles and signatures at the bottom left of the page.

præsentes *decennium*, inter ab-
sentes verò *vicennium*. pr. *Iust.*
b. Ratio: quia cùm res mo-
biles censeantur ibi esse, ubi est
persona, immobiles autem
non, hinc ad harum usucapio-
nem longius tempus est neces-
sarium, ac ad illarum.

775 Quæres 1. Cur in usucapio-
ne rerum immobilium distin-
guamus inter absentes & præ-
sentes, non ita, si res mobiles
sint usucapiendæ? Resp Ratio
jam est data, quia mobilia no-
bis semper præsentia esse fin-
guntur, secus ac immobilia.

776 Quæres 2. Quid dicendum,
si dominus partim præsens fu-
erit, partim absens? Resp. an-
ni, quibus quis complevisset
usucapionem, duplicandi sunt
& annis præsentia addendi,
anni tunc producti conficiunt
tempus præscriptionis. Arg.
Auth. Quòd si quis. C. de præscr.
longi temp. Ratio: quia anni
præsentia duplicati conficiunt
tempus præscriptionis inter
absentes. V. g. sex annis fuisti
præsens, reliquo tempore ab-
sens, tempus præscriptionis
erunt quatuordecim anni &c.

Quartum requisitum rerum 777
corporalium usucapionis est
Possessio, sive *corporalis rei de-*
tentio, corporis & animi, & ju-
ris adminiculo concurrente. Pro-
ut probat *Reg. 3. Juris in 6.* finè
possessione præscriptio non
procedit. Dixi denuò: *rerum*
corporalium: nam quæ possessio
requiratur & sufficiat ad præ-
scriptionem rerum incorpora-
lium, dicam in appendice.

Notandum autem *primò* re- 778
quiri possessionem proprio no-
mine habitam, quia is, qui alie-
no nomine possidet, v. g. con-
ductor &c. propriè possessor
non est *Reiffenst. l. c. n. 188.*

Notandum 2. Ad inchoan- 779
dam præscriptionem requiri-
tur possessio tam naturalis,
quàm civilis, licèt ad eandem
complendam sufficiat sola ci-
vilis. Ratio est: quia licèt pos-
sessio solo animo acquiri nequeat,
tamen solo animo continuari po-
test *L. Licèt 4. C. de acquir. pos-*
sess. laud. Reiffenst. n. 189.

Hæc de requisitis usucapio- 780
nis, nunc de rebus, quæ præ-
scribi possunt, statuenda est se-
quens regula: *Omnes res præ-*
scribi

scribi prohibeantur. Ratio: quia
in §. 1. *Inst. h.* indistinctè con-
ceditur præscriptio rerum ibi
non exceptarum.

quia laici illius non sunt inca-
paces. *Cap. Quoniam 3. de Jure
Patron.*

782 Quæres ergò: Quæ res præ-
scribi nequeant? Resp. 1. Res
furtivæ & quæ vi possessæ sunt,
ordinario tempore saltem, ni-
mirum 10. aut 20. annis, præ-
scribi nequeunt. §. *furtivæ 2.*
Inst. de usucap. Ratio: quia
his rebus vitium reale intelli-
gitur inhærere, quòd nisi
purgetur, præscriptioni locus
non est.

782 Resp. 2. Res publicæ, sacrae,
spirituales, meræ facultatis &c.
præscribi nequeunt. Ratio:
quia nec res publicæ, nec sa-
cræ, nec spirituales, nec meræ
facultatis (v. g. adire certum
molendinum, furnum &c.)
possidentur, sinè possessione
autem usucapio non procedit.
Vid. latius Reiffenst. à n. 31.

783 Fallit conclusio in decimis,
& jure patronatûs, nam illas
ante Concilium Lateranense
laicis in feuda concessas præ-
scribi posse, probat *Cap. 7. §.*
fin. de his quæ fiunt à Prælat.
&c. Hoc autem, nimirum jus
patronatûs est præscriptibile;

APPENDIX.

De præscriptione servitutum.

Regula 1. Servitus realitiam 784
rustica, quàm urbana cum ti-
tulo & bonâ fide præscribitur
spatio ordinarii temporis. *L.*
ult. C. de præscript. longi temp.
Brunn. ibi. Ratio: quia hujus
& rei corporalis præscriptionis
eadem est ratio.

Regula 2. Servitus realis 785
continua affirmativa cum bo-
na fide etiam absque titulo,
modò interveniat scientia &
patientia domini, præscribitur
ordinario tempore. *L. 1. §. 2.*
C. de servitut. §. aqua. *Brun-*
nem. ad cit. L. 1. Ratio: quia
dominus fundi sciens & non
contradicens servitutis exerci-
tio, videtur illam tacitè con-
cedere.

Dixi 1. *Affirmativa*: nam 786
negativa, v. g. altius non tol-
lendi &c. non aliter videtur
præscribi, quàm per unius pro-
hibitionem, & alterius acqui-
escentiam. *Brunn. ad cit. Legem*

Ratio: quia absque hac prohibitione alter possessione nullâ est munitus, sinè qua usucapio non procedit.

787 *Dixi 2. Continua:* Discontinua enim absque titulo non nisi spatio temporis immemorialis præscribitur. Arg. *L. servitutes 14. ff. de servitut. Ant. Faber ad cit. L. servitutes. communem vocat Brunnem. ad allegatam L. 14.* Ratio: quia, ubi continua non est possessio, præscriptio ordinarii temporis non habet locum.

788 *Regula 3.* Licèt ad usucapionem servitutum urbanarum requiratur bona fides, ad præscriptionem seu extinctionem rusticarum tamen bona fides non ex necessaria. *Leuren. in For. Eccles. h. t. q. 935.* Ratio: quia ad extinguendas servitutes rusticas nullum factum ex parte volentis præscribere requiritur, fecus ac ad mortificandas urbanas.

COROLLARIA.

De præscriptionibus.

789 *immum:* In Electoratu Coloniensi redditibus, censibus,

præstationibus, nullâ per quadraginta annos factâ exactione, præscribitur. *Ordinat. Elector. Col. Tit. 16. §. 1.*

2dum: Juri exigendi annuos redditus, reales & personales præstationes activum in Electoratu Trevirensi XXX. annis præscribitur, præscribitur eodem tempore & passivo. *Statut. Trevir. Tit. 21. §. 5. & 6.*

3tium: Jure ducatum Juliacensis & Montensis, solutione annuorum reddituum & censuum ultra XXX annos in moneta currente acceptatâ, non inspicitur valor temporis contractûs *Stat. Jul. cap. 107. in princip.* In Electoratu Coloniensi annui redditus & census præscribuntur XL. annis. *Ordinat. Electorat. Colon. Tit. 10. §. 2.*

4tum: In principatu Leodiensi si debitor decem annis pro quolibet floreno aureo annui redditûs duos florenos solverit, modum & formam solvendi impofteram præscribit, si de origine, & titulo redditûs non constat. *Carolus de Mean in jus Leodiense obs. 219. n. 6.*

5tum:

793 *5tum*: De moribus Agrippinensibus contra serinia locum non habet præscriptio.

TITULUS VII.

De donationibus.

794 Secundus modus acquirendi rerum dominia civilis & singularis est donatio, sive *actus*, quo liberalitatem in alterum acceptantem exercemus. ita Franz. h. ... Est duplex, alia propria, quâ liberalitatem puram in alium exercemus ... alia impropria, quâ ex alio motivo, quàm exercendæ liberalitatis, quid in alium conferimus. Ita Laud. Franz. b. Alia adhæc est inter vivos, alia mortis causâ. Donatio inter vivos describitur a Doct. ribus esse, quæ fit sinè mentione, cognitione, aut suspitione mortis, §. 2. Inst. h. ... Donatio mortis causâ dicitur, quæ fit mortis intuitu. §. 1. Inst. h. t. ut si quid humanitûs contigisset donatori, habeat is rem donatam, qui accepit &c.

795 Dubium est autem: ex quo dignosci possit, num donatio facta sit mortis intuitu, num se-

cus? cùm non omnis mortis mentio donationem constituat in esse mortis causa. Resp. cum *Widmond*, ad ff. de M. C. D. n. 9. quòd si mortis mentio adjecta sit donationis substantiæ, v. g. quia tum moriturus, dono tibi mille, donatio est mortis causâ; Quòd si autem mortis mentio adjiciatur tantùm donationis executioni, v. g. Titio dono mille Imperiales, post mortem meam solvendos, non est mortis causâ donatio, sed inter vivos. Ratio: quia cùm mortalitatis cogitatio specificet donationem, hinc in illius substantiam influere debet, ut eandem in esse mortis causâ constituat.

At quæres: ad quem effectum juris duæ hæc donationum species constituantur? Resp. propter varios, nam primò: Donatio inter vivos est *actus inter vivos*, adeoque sinè justa causa revocari nequit. *L. fin. C. de revocan. Donati* ... at verò donatio mortis causâ, quia, *in facto esse* saltem, magis ultimis voluntatibus æquiparatur, solâ pœnitentiâ revocari potest. *L. 29. Et 30. de M.*

C. Donat. Brunn. ad L. 29. & seq. eod.

797 *Secundò:* Donatio inter vivos potest etiam esse propria; sed mortis causâ donatio semper impropria est. Ratio: quia propria donatio hoc involvit, ut mera exerceatur liberalitas, & quòd donator magis cupiat penès alium, quàm se, rem esse, quod donationi inter vivos convenire potest, secus ad donationi mortis causâ. Hinc

798 *Tertiò:* Donatio mortis causâ valet inter conjuges. L. 9. §. 2. ff. de Don. inter vir & uxor., donatio inter vivos propria inter conjuges celebrata est invalida. L. 1. ff. eod. Ratio est juxta Mull. ad Struv. Exercit. 30. Th. 29. litt. Y. quia ob illam conjux donans non sit pauperior, cum executio prius fiat post mortem, in hac autem aliud apparet.

799 *Quartò:* Donatio inter vivos, si summam quingentorum solidorum excedat, eget insinuatione apud judicem, hoc est: declaratione coram judice factâ à donatore, se donare, & petere, ut ad acta referatur donatio, & desuper in-

strumentum conficiatur. §.

Aliæ autem Inst. 2. h. t. Aliud est in donatione mortis causâ, licet etiam quingentos solidos (hoc est: hodie ducatos Ungaricos *Myns. ad d. §. 2. h.*) excederet. Arg. d. §. 2. Ratio est: -tum ne cives se excessivis donationibus emungant, tum ut fraudibus occurratur.

Dubitabis: qualis sit donatio: *Quia sum moriturus, dono Titio omnia mea bona irrevocabiliter.* An mortis causâ, an inter vivos. *Lex 27. ff. de M. C. D.* negat esse mortis causâ donationem, atque ideo non valere inter conjuges, nec inde deduci posse quartam falcidiam. Verùm *Lex 35. §. 4. eod.* statuit: Mortis causâ præmissio modo donari posse. Doctores communiter concludunt: quòd ad effectum irrevocabilitatis saltem esse donationem inter vivos. *Bart. ad d. L. 72. Struv. Exercit. 40. Th. 26.* ibique *Mull. Harprecht. §. 1. Inst. h. n. 3.* Alii sustinent, hac clausulâ non obstante esse adhuc mortis causâ donationem. *Curtius Jun. conf. 56. n. 3. Ant. Faber*

ber de error. pragm. Decad. 45.

Err. 1.

801 Resp. cum Perez. ad Cod. de D. C. M. n. 14. Si hæc donatio facta sit præfenti & acceptanti, erit donatio inter vivos; si autem facta sit absenti coram quinque testibus, maxime in testamento, aut codicillis, erit donatio mortis causâ, saltem quæ habeat vim fideicommissi (prout docet Hartm. Pist. lib. 1. q. 13.) adeoque revocabilis. Ratio: quia priori quidem casu donator legem irrevocabilitatis, à donatario acceptatam, donationi pofuit; sed posteriori casu in donationem inter vivos non transit. Prout simile est in legato per L. fin. C. de Don. C. M.

802 Sunt itaque requisita mortis causâ donationis sequentia, primo: ut mortis fiat cogitatione, & intuitu. §. 1. Inst. h... imò in dubio his formulis: Si alius superstes maneat, aut quæ bona reperientur tempore mortis meæ, ea dono Titio &c. Vitria. h n 32. per quod differt à donatione inter vivos.

803 Secundo: Ut quinque testes adhibeantur, L. si, cod. de Don. C.

M. quod commune habet cum ultimis voluntatibus. Struv. Exerc. 40 th. 25. cum ad donationem inter vivos duo testes sufficient.

Tertio: Requiritur Doctores, ut à præfente in præfentem & acceptantem celebretur. Per L. 10. ff. de Don. quod commune est donationi inter vivos. d. L. 10. ibique Brunn.

Tres in L. 2. de M. C. Donat. 805 proponuntur casus, quibus M. C. donatio celebrari potest. Primus: Cum quis nullo præfentis periculi metu conterritus, sed solâ mortalitatis cogitatione donat... Secundus: Cum quis imminente periculo commotus ita donat, ut statim fiat accipientis... Tertius: Si quis periculo motus non sic dat, ut statim faciat accipientis, sed tunc demum cum mors fuerit insecuta. Videatur Brunn. ad cit. Legem. Ex quibus sequuntur sequentes effectus.

Primus: Si donationem M. C. statim insequatur rei traditio, dominium quidem transit, sed revocari potest periculo cessante. L. 29. ff. de M. C. Don. ibique Brunn.

807 **2dus** : Si res donata donationis tempore non statim tradatur, post mortem donatoris dominium ejus irrevocabile transiit in donatarium ipso jure. Ratio : quia eo casu donatio morte confirmatur. §. 1. *Inst. h.* Simile est in legato. §. 2. *Inst. de legat. inf.*

808 **Donatio inter vivos** (secus ac donatio M. C.) non est revocabilis, nisi ob causam, nimirum I. Ingratitudinem. *L. fin. C. de revocand. Donat.* v. g. quòd donatarius graves donatori intulisset injurias, aut jacturam bonis ejus ingessisset &c.

809 **Dubium autem est** : an quoque ob causas majores & æquales donatio revocari possit ? quod videtur negandum, cum ob textus in *L. fin. C. de revoc. Donat.* verba : Ex his tantummodo causis &c. cum ex ratione, quia odiosa non sunt extendenda. At tamen cum Perez. ad *C. h. t.* nec non *Lauterb. in Colleg. pract. de Donat. Th. 49.* *Victoria h. n. 18.* affirmativam tueor. **Ratio** : quia ubi de mente legislatoris certi sumus, uti in hypothese, ibi verborum

cortex non est curandus, vel dic, quòd particula : tantummodo : exclusiva sit causarum minorum.

Ad rationem obmotam responde : revocationem non esse odiosam, sed maximè favorabilem, eò quod æquitati conveniat ne sit cuiquam licentia, & alienas res capere, & frugantatem irridere donatoris, & ipsum iterum donatorem suaque res perdere. *Dicta. L. fin. C. de revocand. Donatio.* *Lauterb. l. c. th. 49.*

Secundò : Revocatur donatio inter vivos ob liberorum supernascentiam, non tantum si patronus liberto donaverit, sed etiam si alius quisque aut omnia sua bona, aut magnam eorum partem alteri donasset. **Ratio est** : quia licet *L. 8. C. de revocand. Donat.* loquatur de donatione à patrono facta liberto, attamen, quia ratio est generalis per *L. 30. C. de fideicom.* videlicet : favor liberorum, & præsumptio paternæ pietatis, hinc communis sententia invaluit. *Brunn. ad cit. Leg. Cod. Lauterb. ad ff. de Donat. th. 53. Struv. Exerc.*

40 th. 16. ibique Mull. lit. G. Ratio, quia leges Codicis communiter sunt rescripta, quæ magis ex mente, quam verborum cortice sunt interpre-
tanda.

COROLLARIA.

De donationibus.

812 Primum: Donatio inter vivos, si summam quingentorum ducatorum in auro excedat, adhuc hodie insinuatione indiget; Ratio: quia quæ olim liberat ratio, nimirum ne homines se excessivis donationibus emungant, adhuc hodie subest. *Carpz. p. 2. const. 12. Definit 12.* ibique *Esbach.* nisi quoddam hic per solidum intelligat florenum Rhenensem.

813 Secundum: In Ducatibus Juliae & Montium ad donationem rei immobilis requiritur evacuatio judicialis, facienda intra annum, & diem; hoc est: judicialis traditio rei donatae infra tempus mox expressum, aded, ut nisi prædicta evacuatio secuta sit, donatio, licet ob causam facta, sit nulla, prout partim exprimit *Ordin.*

Juliac. cap. 102. §. 1. partim Iustinet *Voets in hist. Jur. Jul. n. 115.*

3tum: Quod licet ex sententia *Vinnii ad §. 2. h. n. 2.* donatio concepta per verba de presenti pactum sit legitimum, secus autem concepta per verba de futuro; attamen cum attestante *Coccejo in jur. controu. de Donat. q. 1.* Imp. etiam ex hoc pacto actionem dederit, ex utraque hodie actio confurget, maximè cum verba: *volo tibi donare*, obligationem de presenti pariant. Ita *trad. Coccejus.*

4tum: Jure Electoratûs Coloniensis conjuges sibi invicem bona sua relinquere possunt. *Ordinat. Elect. Col. Tit. 8. §. 2.*

5tum: In Ducatibus Juliae & Montium conjuges stante matrimonio, bona parentalibus jure hereditario devoluta, sibi donare possunt. *Ordin. Juliac. cap. 102.* * non

6tum: In his ducatibus donatio judicialiter facta, subsecutâ traditione, valida est, licet donator annum & diem non supervixerit *Melchior Voets in hist. Jur. Jul. n. 181.*

7tum:

818 7mum: Consuetudine principatus Leodiensis vir & uxor sibi invicem donare, & legare possunt bona, sive in matrimonium illata, sive successione aut aliter quæsitâ. *Carolus de Meant in jus Leod. obs. 85. n. 1.*

819 8vum: In Marchia Brandenburgensi donationes quartæ partis omnium mo- & immobilium à conjugibus fieri possunt, si liberos non habeant. *Joachimus Scheplitz in consuetud. Brandenb. p. 3. Tit. 2. §. 6. n. 1.*

820 9num: Moribus Agrippinensium donationes conjugum, etiam inter vivos, valent.

TITULUS VIII.

Quibus alienare licet, vel non.

821 Dominii acquisiti effectus sunt: *Primò:* quòd dominus rem à quocunque possessore possit vindicare, seu repetere, & hic effectus semper illius est concomitans. *2dò:* quòd dominus super re sua proprio nomine possit disponere, ac verò cum hic effectus quandoque

cesserit, quandoque etiam de re disponendi facultas competat non domino, hinc sequentes statuo regulas.

Regula 1. Quandoque dominus rei illam alienare nequit. 822
Ratio est: quia quandoque legis prohibitio, aliquando etiam hominis conventio, alienationem impedit, cum non tantum homo, sed etiam lex hanc disponendi, ex dominio profluentem, potestatem possit vinculare, aut planè impedire. Unde

Sequitur 1. Quòd, licèt maritus dominium civile rei dotalis habeat, attamen immobilem, inæstimatò, aut etiam æstimatò (at tantum taxationis, secus est, si venditionis gratiâ) in dotem datam alienare nequit. *pr. Inst. h.* quia publicè interest, dotes foeminis conservari. 823

Sequitur 2. Tametsi pupillus dominium habeat rerum suarum, attamen illas sine tutoris autoritate alienare nequit. Ratio constat *ex dictis de Tutelis* Quod adeò verum est, ut nequidem pecuniam alteri debi- 824

debitam absque hac authoritate solvere possit. §. 2. *Inst. h.*

825 Regula 2. Quandoque, qui dominus non est, rei alienandæ potestate fruitur. Ratio est: quia sicuti lex prohibere potest domino, ne hic & nunc rem suam alienet, ita etiam non domino rei non suæ alienandæ facultatem potest impertiri. Ex quo

826 Concludes: Creditorem, licet non sit pignoris dominus, posse quandoque pignus alienare. §. 1. *Inst. h.* Ratio: quia, nisi hanc facultatem lex concederet creditori, eidem sufficienter cautum non foret, quod fini intrinseco pignoris repugnaret.

COROLLARIA.

De his, quibus alienare licet, vel non.

827 Primum: Sequelam N. 832. de jure Romano positam cessare ibi, ubi inter conjuges obtinet bonorum communio, nam eo casu maritus non tantum dimidiam dotem, verum etiam medietatem omnium bo-

norum sine uxoris consensu alienare potest. *Heeser de bono. commun. p. 1. loc. 7. n. 1. & seq.*

2dum: Ad alienationem pignoris requiruntur de jure Romano sequentes solennitates: primò: *Ut alienatio fiat debito tempore*, v. g. post moram à debitore, vel ab homine vel à die interpellato, commissam. Secundò: *Ut fiat bonâ fide*, v. g. ut pignus non vendatur vilioze pretio. Tertio: *Ut debitori fiat trina denunciatio*; casu quo conventum foret, ne pignus vendere liceat. *L. 4. ff. de pignorat. act.* Franz, *h. n. 7.* Quartò: *Ut exinde expectetur biennium.* *L. 3. domini C. de fure impet.*

3tium: Hodie primum & 2dum requisitum adhuc est necessarium. *Strick. in U. M. de distract. pign. §. 6. & 7.* quantum autem ad 3tium, unicam denunciationem sufficere tradit *laud. Strick. loc. cit. §. 7.* nec integrum biennium expectandum esse sustinet.

4tum: In Electoratu Co-loniensi conjux neque bona illata, neque acquisita sine consensu conjugis alienare potest.

828

829

830

Ordinat. Elect. Colon. Tit. n.

§. 2.

831 *§tum*: Maritus Juliacensis & Montensis bona dotalia sine consensu uxoris, & absque urgente necessitate distrahere nequit. *Ordinat. Juliac. cap. 94. in f.*

832 *§tum*: Vir juxta Leodien-
sium mores dominium bono-
rum mulieris statim acquirit,
celebrato & consummato ma-
trimonio, & de iis disponendi
facultatem inter vivos habet, ci-
tra hujus consensum. *Carolus*
de Mean in jus Leodiens. observ.
25. n. 1.

833 *7mum*: Jure Marchiæ Bran-
denburgensis matrimonium
quærit ultimò superstiti dimi-
diam bonorum tam im-quàm
mobiliùm, licèt is nihil intule-
rit. *Joachim Scheplitz in con-*
suet. Brandenb. p. 3. Tit. 2.
§. 1.

834 *8vum*: Vir in Urbe Agrip-
pinensi quærit dominium im-
mobiliùm suorum, uxori, &
uxor marito per seriniam
communicationem, & mo-
bilium per illationem in mati-
rimonium. *Stat. Civit. Colon. p.*
1. art. 10. § 11.

9num: In Elestoratu Tre- 835
virensi maritus de mobiliibus
disponit, & acquisita sine con-
sensu uxoris in casu necessita-
tis, aut utilitatis validè alienat.
Statut. Trevir. Tit. 6. §. 31.

TITULUS IX.

Per quas personas cuique
acquiritur.

Dominium non tantùm per 836
nosmet ipsos nobis acquirere
possumus, verùm etiam per
alios, sive sint in potestate no-
stra, sive extra illam; qui in
potestate nostra constituti no-
bis acquirunt, sunt aut filii,
aut servi; qui autem existentes
extra potestatem nobis rerum
dominia acquirunt, sunt pro-
curatores, de quo sint sequen-
tes regulæ.

Prima: Quidquid filiusf. ra- 837
tione peculii profectitii acqui-
rit, patri etiam ignorant, sta-
tim acquirit. *L. 79. ff. de A vel*
A Hæred. Ratio; quia cùm pe-
culium profectitium ex re pa-
tris, aut occasione ejus ad fili-
umf. proficiscatur, æquum est,

ut

ut ad patrem revertatur. Unde
 §38 Inferitur 1. Quòd filius rem
 donatam accipiens ab eo, qui
 patri donaturus fuisset, non si-
 bi, sed patri acquirat. *Vitriar.*
b. n. 5. Ratio: quia talis res pa-
 tris intuitu donata est, & hinc
 juris interpretatione ex re pa-
 tris profecta videtur. *L. 5. §. 2.*
ff. de jur. dot.

§39 Inferitur 2. Quòd legatum
 filiof. relictum, si in patria po-
 testate manserit, non filio, sed
 patri acquiratur. *L. 42. ff. de*
condit. & demonstrat. quia si-
 mile legatum patris intuitu re-
 lictum videtur. *Laud. Vuria.*
b. n. 6.

§40 Inferitur 3. Dona lustrica, à
 patrinis infantibus offerri soli-
 ta, à particulari consuetudine
 præscindendo, peculio profe-
 ctio annumerari, præsertim,
 si de patrino pater bene meri-
 tus, & donum tale sit, quod
 quis infanti non donasset. *Lau-*
terb. ad. ff. de pecul. §. 32 Ratio:
 quia eo casu intuitu patris do-
 natio celebrata intelligitur.

§41 Regula 2. Peculium adven-
 titium regulare, seu ordinari-
 um filiof. usufructu tenus pa-
 tri acquirat, quoad proprietatem

tem autem sibi. *L. 6. C. de boni-*
quæ lib. Ratio stat in iure patriæ
 potestatis, olim quidem ad so-
 la filiof. bona materna restricto;
 hodie autem vi mox allegatæ
L. 6. ad aliam viam adventitia
 extenso. *Brunnem. ad cit. L. 6.*
 Ex quibus

Sequitur 1. Lucra sponsa- 842
 licia, & nuptialia, hæreditaria,
 legata, adhæc aliunde (etiam
 industriâ filiof.) quàm ex re pa-
 tris, aut militia, vel quasi quæ-
 sita patri usufructu tenus quæ-
 runtur. *Vitriar. b. n. 10.* Ra-
 tio: quia omnia illa ad peculi-
 um adventitium ordinarium
 pertinent.

Sequitur 2. Dona lustrica 843
 consueta, aliàs infantibus dari
 solita, aut si nullus adsit patrem
 honorandi animus, aut si aliàs
 filii intuitu reperirentur ob-
 lata, ad patrem pertinent quo-
 ad usufructum. *Vitria b. n.*
11. qui eo casu filii intuitu ob-
 lata intelliguntur & sunt.

Dixi: *Peculium adventitium* 844
ordinarium proprietate tenus ad
filium pertinere: nam extraor-
 dinarium, seu irregulare tam
 quoad proprietatem, quàm
 quoad usumf. ad filiof. per-
 tinet.

tinet. *Nov. 117. cap. 1. §. 1.*

Franz. *h. n. 6.* Hinc

845 Deducitur 1. Ad patrem non pertinere ea, quæ filiof. eâ conditione sunt donata, ne pater usumf. habeat. *d. Nov. 117. cap. 1. Vitria. h. n. 12.* nisi legitima patri debita per hoc læderetur, quæ gravari nequit juxta alibi dicenda.

1846 Deducitur 2. Id, quod ad filiumf. ex successione fraterna, ad quam unâ cum patre admiffus est, pervenit, patri non acquiritur quoad usumf. *Auth. item C. de bon. quæ liber. sed filiof. pleno jure cedit.*

847 Deducitur 3. Hæreditas, aut res singularis, licet patris intuitu ad filiumf. perveniens, patre invito à filio acceptata, non illi; sed huic acquiritur. *L. fin. pr. C. de bon. quæ lib.* quia eo casu pater non videtur usufructu dignus esse.

848 Deducitur 4. Res à Principe aut Augusta filiof. donata non patri, sed filio pleno jure quæritur. *L. 7. C. de bon. quæ lib.* Ratio: quia donationi à Principe celebratæ, aliquid præcipui est attribuendum. *Brumm. ad all. L. 7.*

Regula 3. Peculium castrense 859

se, aut quasi castrense filiof. pleno jure sibi acquirit. Prioris decisio habetur in *L. 4. C. de Castrens. pecul.* Posterius dicitur per *L. 6. C. de bon. quæ lib.* Ratio consistit in speciali favore militiæ & quasi militiæ. Ex quibus

Colligitur 1. Acquisita æquè 850 in vera militia, ac ejus intuitu, v. g. hæreditas à commilitone delata, filiof. pleno jure acquiruntur. *Lauterb. ad ff. de pecul. th. 8.* quia hæc omnia ad peculium castrense pertinent.

Colligitur 2. Quidquid filiof. doctor Juris, aut Medicinæ, nec non advocatus, harum dignitatum intuitu, acquirit, non patri, sed filiof. pleno jure cedit. *Lauterb. l. cit. th. 15.*

Regula 4. Procurator nobis 852 etiam ignorantibus possessionem, & deinde dominium, suppositis supponendis, acquirit. *§. 5. Inst. h.* quia hæc in actibus naturalibus consistunt. Franz. *h. n. 11.*

